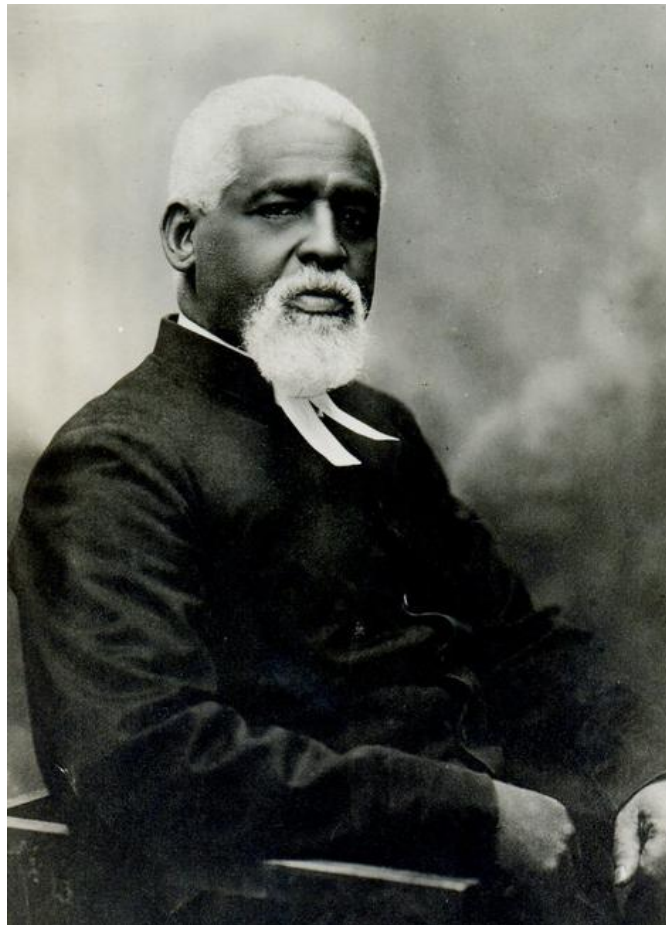

Remembering Eritrean heroes in contemporary history

A Short Biography
Of
Rev. Teweldemedhin Ghebremedhin

The first Eritrean Evangelist pastor ordained
In
Eritrea

Latin text obtained from Wikipedia
Geez text supplied by Temesgen Berhane

Tewolde-Medhin Gebre-Medhin

From Wikipedia, the free encyclopedia
Jump to: [navigation](#), [search](#)

This date-April 2011 includes a [list of references](#), related reading or [external links](#), but **the sources of this date-April 2011 remain unclear because it lacks [inline citations](#)**. Please [improve](#) this article by introducing more precise citations. *(April 2011)*

Täwäldä-Mädhin Gäbrä-Mädhin (1860–1930) was a [pastor](#), [educator](#) and [translator](#), originally from the town of S'eä'azäga, [Eritrea](#) in the [Horn of Africa](#). He was ordained as a deacon in the [Ethiopian Orthodox Church](#) in 1872. (By local custom, he is properly referred to as "Täwäldä-Mädhin".) From four generations of priests, Täwäldä-Mädhin's father and uncle were Orthodox priests, but both they and young Täwäldä-Mädhin were greatly changed after contact with a Swedish missionary. In adulthood, Täwäldä-Mädhin maintained that he wanted to work for reform within the Ethiopian Orthodox Church (Arén 1978:182, 340n), though he had been persecuted for being Evangelical.

Beginning in 1874, Täwäldä-Mädhin was educated at Gäläb at a school run by the [Swedish Evangelical Mission](#). There, he and [Dawit Amanuel](#) (1862–1944) worked together to translate the New Testament into the [Tigre language](#). Before it was completed, he was sent to Sweden for further study in 1883-1887, where he studied the Bible and Biblical languages, subjects that were later vital for his work in translation. He prepared a Tigre spelling book and a reading book that were published in 1889; that same year the Swedish Mission Press published the first installment of Tewolde-Medhin's translation, the [Gospel of Mark](#) (Ullendorff, 1968: 71). He was ordained in [Asmara](#) by A. Kolmodin, the first evangelical Eritrean to be ordained on the continent (1909). The entire New Testament in Tigre was published in 1902, a revised version later published in 1934 adopted spelling rules Täwäldä-Mädhin had advocated all along. He later worked with [Täwäldä-Mädhin Gäbrü](#) (1869–1960) and Dr. [Karl Winqvist](#) on the translation of the New Testament into [Tigrinya](#), which was published in 1909, later working on the Old Testament, as well. In addition to his educational and translation work, he also served the churches as a pastor, teacher, and leader, becoming widely known and respected in [Eritrea](#).

[\[edit\]](#) References

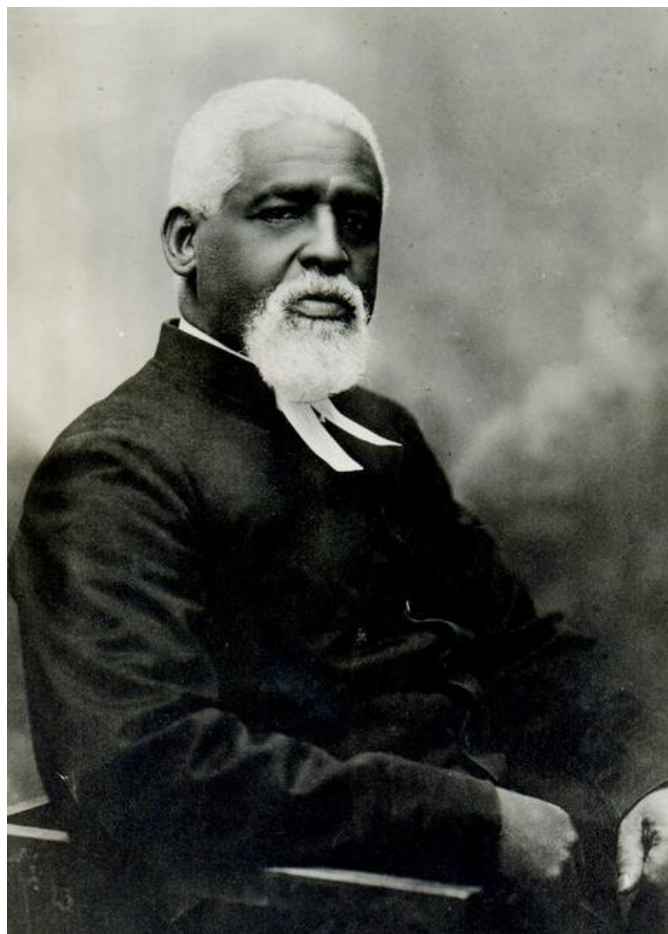
- Arén. Gustav. 1978. *Evangelical Pioneers in Ethiopia*. (Studia Missionalia Upsaliensia 32.) Stockholm: EFF-Forlag.
- Holmer, Rosa. 1986. Tewolde-Medhin Gebre-Medhin: Pastor-Educator-Linguist. *Quaderni di Studi Etiopici* 6/7, 112-142.
- [Ullendorff, Edward](#). 1968. *Ethiopia and the Bible*. Oxford: The British Academy.
- Unseth, Peter. 2010. Täwäldä-Mädhən Gäbrä-Mädhən. *Encyclopaedia Aethiopica*, vol. 4, edited by Siegbert Uhlig, p. 877,878. Wiesbaden: Harrassowitz.

አብ 1909 ብዙሕ ፍጻሞታት ተሸሰቶም እዮም፡ አብ ወንጌላዊት ቤተ ክርስትያን ዝኾነ ሓደ አገዳሲ ፍጻሞ። ናይ መጀመርያ ምቕባእ ወደ ባት ቀሺ እዩ፡ ክሳብ እዚ ግዜ ዝነበሩ ኣቕሸሽቲ ካብ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስትያን ዝመጹ ወይ ከኣ አብ ሸወደን ከይዶም ዝተቐበኡ (ንኣብነት ቀሺ ግርብ ግርግይ) እዮም ዝነበሩ፡ አብ ወርሒ ጥሪ 1909 ግን አብ ኤርትራ አብ ወንጌላዊት ቤተ ክርስትያን ናይ መጀመርያ ቐሺ ተቐቢሎም፡ ንሶም ከኣ ቀሺ ተወልደመድህን ገብረመድህን (1860 — 1930) እዮም ዝነበሩ፡ ናይዞም አብ ምትርጓም መጽሓፍ ቅዱስ ብቐንጻታት ትግረን ትግርኛን ዓቢ ግደ ዝነበሮም ቀሺ ሓጺር ዛንታ ህይወት ቀጺሉ ይቐርብ፡ እዚ ዛንታዚ ኻብቲ ብመልክፅ መጽሓፍ ኪሕተም ዚጻሎ ዘሎ ቕዱስ ዝተወሰደ እዩ፡

ሓጺር

ዛንታ ህይወት ቀሺ ተወልደመድህን ገብረመድህን

(1860 — 1930)

Rev. Tewolde-Medhin Gebre-Medhin

(source: Facebook Kenisha)

ብሮዛ ሆልመር ዝተዘንተወ

ብጉስታቭ ኣረን ዝተተርጎመ

ኣብቲ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዚርከብ ምድሪ ሓበሻ፡ ሓደ ህዝቢ ኣሎዉ። ሕብሮም ከደራይ፡ ምልኩዓት፡ ጽሑዓትን ቅልጡፋትን እዮም። ዓድታቶም ኣብ በረኽቲ ዝተደኮና ቅራሽታት እዮን። ብበቕሊውን ክትድይበን ኣሸገርቲ እዮን። ንሳቶም ግን ኪኸዱ እንከሎዉ፡ ኣብቲ ኣጻድፍን ጽርግያ ዘይብሉን መገድታት ብቕሊሉ ይሰጉሙ።

እዚ እንዛረበሉ ዘሎና ዘመን ኣብ ናይ ሃጻይ ዮሃንስ ግዜ ዚጅምር እዩ። እተን ናይዚ ግዜዚ ቅራሽታት ኩለን ተመሳሰልቲ እዮን። ኣብቲ ምድሪ ኸኣ ዘዩቋጽ ህወከት ነበረ። ዓበይቲ ራእስታት ስልጣንን ሃብትን ንምድላብ ኣንጻር ሓድሕዶም ዕጡቃት ጭፍራታት ነበርዎም። እቶም ቆርብቶም ዝሓረረ ተዋጋእቲ ጨካናትን ንዘመተ ዝተዳለዉን ነበሩ። ሰብኡት ይቐትሉ፡ ኣንስትን ቆልዑን ይጨውዩን ቅራሽታት የቃጽሉን። ካብ ከምዚ መጥቃዕትታት ኪድሕና እዮን እምበኣር እተን ዓድታት ኣብ በረኽቲ ቦታታት ዝተደኮና።

ሓረስቶት ምስ ኣንስቶምን ደቆምን ኩሉ ሳዕ ኪሃድሙ ይግደዱ ነበሩ። ሰላምን ህድኣትን ከም ብሓድሽ ክሳዕ ዚሰፍን ኣብ ጫካ ወይ በዓትታት ይሕብኡ። እኸሎም ከኣ ኣብ ሎቕታታት ከዚኖም ኣብ ምድሪ ይቐብርዎ ነበሩ። ነቲ ናይ ብሩር ገንዘቦም ኣብ ትሕቲ እቶን የቐምጥዎ። ብዓቢ እምኒ ነቲ እቶን ይኸድንዎ እሞ እቲ እምኒ ብሓውን ሓሙኹሽትን ይሸፈን ነበረ። ወይውን ገንዘቦም ኣብቲ በረኽቲ መደቀሲኦም ይሰትርዎ። ምስ ተመልሱ ገዝኦም ዋላውን ኩሉ ቅራሽቶም ብሓዊ ተቓጺሉ ይጸንሑም። ግናኸ ገንዘቦምሲ ኻብ ዘሎዎ ጎርጉሮም ይረኽብዎ ነበሩ።

እቶም ኣብ ዝባን ኣዴታቶም ብማሕዘል እተጸሩ ህጻናት ጥራይ ዝሓሸ ድሕንነት ይሰምዖም ነበረ። ንሳቶም ኩሉ ሳዕ ካብ ኣዴታቶም ኣይፍለዩን። ነቶም ንሶት ዝነበሩ ኣወዳትን ነተን ካብ ጫካ ዕንጻይቲ፡ ካብ ሩባ ኸኣ ማይ ዚጓርታ ኣዋልድን ግን እቲ ኩነታት ጽንኩር ነበረ። እዚኣቶም ኣብ ዚኸነ ይኸን እዋን ኪጭወዩ ይኸእሉ ነበሩ። ብሰንኪ ሸፋቱ ኣብ ቀጻሊ ራዕዲ እንተ ነበሩ ዘገርም ኣይነበረን። እቶም ራእስታት ሓያላት ጎይቶት እዮም ዝነበሩ። ክዳውንቶም ብናይ ወርቅን ብሩርን ስልጣታት ዘገጸ ምልኩዕ ካባታት እዩ ዝነበረ። ኣብ ርእሶም ናይ ወርቁ ኣኸሊል ይወድዩ። ካብቲ ኣኸሊል ከኣ ካብ ብሩር እተሰርሑ ተንጠልጠልቲ ኣሎዉ። እዚኣቶም ኣብ ጸሓይ እናተወዛወዙ የንጸባርቑ። እቲ ኣኸሊል ኣብ ርእሱ ብፋረ ኣንበሳ ዝተዛዘመ እዩ። እዚ ኸኣ ናይቲ ራእሲ ብርታዕ ኸመልክት ተባሂሉ እዩ። እቲ ኣብ ኣእዳዎም ዝሓዘዎ ዋልታ ኻብ ቆርብት ዝተሰርሑ እዩ። ብብሩር ዝተሰለመ ኸኣ እዩ። ኣብ ሸንጦም ጠያይቲ ዚእርንብ ቅናት ነበሮም። እቲ ጠዋይ ሴፎም ከኣ ኣብ ቀይሕ ሰገባኡ ኻብ ምሕኩልቶም ጠልጠል ኢሉ ይርኣ። እተን ጽቡቓት፡ ድልዱላት ኣባቕል ዚማርኽ ትርኢት ኣሎዉን። ስልጣተንን ልጓመንን ብብሩር ዝወቀበ እዩ።

ኣብ ጎኒ እቲ ራእሲ፡ ደቁን ኣገልገልቲን የሰንይዎ። ብዙሕ ግዜ ዝዚፍ ናይ ቆርብት ዳቋ እተኸድኑ እዮም። ኣብ ርእሶም ሕብራዊ ጃናት ነበሮም። ኣብ መንኲቦም መሳርያ ኩናት፡ ኣብ ጎኖም ከኣ ሴፍ ይርኣ። ኩሉ ሳዕ ንትእዛዝ መራሒኦም ይጸባበዩ። ብኹሉ ሰብ ከኣ ዝተፈርሁ እዮም።

ግዜ ቅጥራትን ገሰነትን

አብዚ ግዜዚ አብ ዓዲተከሌዛን ዝተባህለት ቍሽት ሓደ ሃብታም ሓረስታይን ብዓልቲ ቤቱን ይነበሩ ነበሩ። ንእሽቶ ንል ከኣ ነበረቶም። ሰማ ዓዚዛ እዩ። ንሳ ምጭውትን ሕያወይትን እያ። ንወለዳ ኸኣ ምንጩ ሓጎሶም ኮነት። ንወዲ ፈታዊኦም ከመርዕውዋ ብንእሽቶኣ መብጽዓ ኣትዮም ነበሩ። እዚ አብ ባህሊ ሓበሻ ዝውቱር ነገር እዩ። ሓደ መዓልቲ ዓዚዛ ብህጻና እንከላ ኣዲኣ ብድቁሳ ገዲፋታ ኸደት። እታ ሰበይቲ ብዝወጸቶ ነቂሕ ደንጎዮት። እታ ንል ምስ ተንስኣት ክትበኪ ጀመረት። ኣዲኣ ኸም ዘየላ ምስ ተረድኣት ከኣ ኣምራራ ብኸያታ ቀጸለት። መወዳእትኡ ንምብካይ ዓቕሚ ኸላዕ እትስእን ኮነት። ስቕታ ኸኣ ወረሳ። ወለዳ ምስ መጹ ናይ ብኸያት ድምጺ ኸተውጽእ ኣይከኣለትን። እንታይ ከም ዝረኸባ ኸኣ ኣይፈለጡን። ስለዚ ኸኣ ምስ ዓብየት ኪትዛረብ ኣይከኣለትን። ዓባስ ኮይና ቐጸለት።

ወለዳ በዚ ኣዝዮም ጎሃዩ። ኣብቲ ምድሮም ሓኪም ዚብሃል ኣይነበሮምን። ኪፍውሳ ዚኸእል ከኣ ሓደኳ ኣይተረኸበን። ነቲ ህይወታ ዘምርር ካልእ ኩነታት ከኣ ኣጋጠመ። እቶም ወለዲ ሕጹያ ዓባስ ምጻና ምስ ፈለጡ፡ ዓባስ ሰበይቲ ወዲ ኣይደለዩን። እታ ንል ግን ዓብየት። ንሳ ምጭውቲ፡ ምልክዕቲ፡ ለዋህን ነዲኣ ኸኣ ሓጋዚትን ኮነት። ምስ ሳናዱኣ ናብ በረኻ ኸይዳ ዕንጸይቲ ተምጽእ፡ ካብ ናብ ኸኣ ማይ ትጓርት ነበረት። እቲ መገዲ ዓዲ ጸዳፍን ኣእማን ዝበዝሖን እዩ። እቲ ናይ ምውፋር ስራሕ ከኣ ኣዝዩ ኣድካሚ ነበረ።

Tewolde-Medhin Gebre-Medhin as student at Johannelund
(source: Kenisha by Karl Johan Lundstrom/Ezra Gebremedhin)

ሓደ መግልጽ ሓደ ቅጂ በቲ መገዲ ብበቅሎም እናደየቡ ደኸሞም አዕረፉ። ጸሓይ ዘንድድ ዋጊኣ ትሰድድ ነበረት። እቶም ዝደኸሙ ቅጂ ነተን ካብ ፋባ ዚምለሳ ኣዋልድ ዓዲ ምስ ረአዩ፡ ካብቲ ማይ ዝመልአኦ ዓታሩኣን ከስትየኦም ለመንወን። እተን ኣዋልድ ግና ግዶም ከይገበራ ሓዲገንኦም ሓለፉ። ሓንቲ ጥራይ ደው በለት። ነቲ ናይ ቆርበት መእሰሪኣ ፈቲሓ፡ ዕትሮኣ ብጥንቃቄ ኣውረደት፡ ካብቲ ዝሓዘቶ ሓምሓም ከኣ ማይ ቀዲሓ፡ ብኸልተ ኣእዳዋ ነቶም ቀሺ ማይ ኣቐበለቶም። ኣብዚ ግዜዚ እቶም ቀሺ ዓባስ ምኳና ተረድኦም። ግናኸ ኣዝዮም ፈተውዋ።

<ካብ ኩላተን እተን ዚዛረባ ንሰኺ ትልብሚ> እናበሉ ናብቲ ማእከል ዓዲ ኣሰነይዋ። ናብ ስድርኣ ኣትዮም ከኣ መሕደሪ ረኸቡ። ንጽባሒቱ ናብ ዓዶም ቅድሚ ምንቃሎም፡ እዞም ቀሺ ንወለዲ እታ ንል ሕጽይቲ ኸትኮኖ ንሓደ ገብረመድህን ዝሰሙ ወዶም ኪትወህብ ሓተትዎም። ሰለጠም ከኣ፡ ድሕሪ ሓጺር ግዜ ናይ ሕጻ ህያባትን ጥልፍን ሓዞም ተመልሱ። መርዓ ኸኣ ብስዋ፡ ብእንጌራን ብሕሩድን ተጸምበለ። እቲ መርዓ ሰፊሕ ድግስ ነበረ፡ ዓዚዛ ናብ ክቡራት ናይ ካህናት ቤተሰብ ስለ ዝኣተወት ወለዳ ብዙሕ ተሓጎሱ። ምሸት ምስ ኮነ ኸኣ እታ መርዓትን መርዓውን ናብቲ መርዓዊ ዚቕመጠሉ ዝነበረ ናብ ጸግዘጋ ኣምርሑ።

ዓዚዛ ንግዚኡ ንዕንጸይቲ ወይስ ንማይ ምውፋር ኣይምልከታን ነበረ። ምክንያቱ ንኣሸቱ መርዑት ካብ ገዝኣን ኪወጸ ኣይፍቀደንን እዩ። ብናይ ውሽጢ ገዛ ዕዮ ግን ይጽመዳ ነበራ። እታ ነዋሕ ቍመትን ድልድልትን ዓዚዛ ንሓማታ እንጌራ ብምስንካትን ብምጥላፍን ትሕግዛ ነበረት።

ቀዳማይ ውሉዳ እትወልደሉ ግዜ ምስ በጽሖ ኸኣ ከምቲ ልማድ ናብ ቤት ወለዳ ኸደት። ብ1860 ዓዚዛ ሓደ ጽቡቕ ወዲ ወለደት። ብጥምቀቱ ኸኣ ተወልደመድህን ተሰምየ። ዓብዪ ናይ ኣዲኡ ሓልዮት ዘድልዮ ምስ መሰለ ኸኣ ዝበዝሖ ግዜኡ ኣብ እንዳ ኣበሓጎታቱ ኸሕልፎ ጀመረ። ንሳቶም ክሳዕ ወዲ ሸውዓተ ዓመት ዚኸውን ኣዕበይዎ።

ካብዚ ግዜዚ ግን ናብ ወለዱ መጺኡ ምስ መሳቶኡ ንሶት ኣጣል ኪጓሲ ጀመረ። ምሸት ኣብ ጥቓ ሓዊ ኮይኑ እቶም ክልተ ሚእትን ሱሳን ፊደላት ይመሃር ነበረ። ኣቦኡ ገብረመድህንን ሓወቡኡ ሓይልኣብን ኣብ ጸግዘጋ ኣቕሸሸቲ እዮም ዝነበሩ። እኳ ደኣ እቶም ምርኡያት ነበሩ። ንተወልደ ፊደል ከቐጽርዎ ብዙሕ ሃረርታ ነበሮም። ንሱ ኸኣ ንትምህርቲ ፍሉይ ተውህቦ ኸም ዝነበሮ ኣመስከረ። ነቲ ጥንታዊ ናይ ቤተ-ክህነት ቋንቋ ዝኾነ ግእዝ እዩ ዚመሃር ዝነበረ። ስለዚ ምስ ካልኣት ንሶት ደቂ ተባዕትዮ ብትምህርቲ ኸኳባሊ ጀመረ።

ሓወቡኡ ቅጂ ሓይልኣብ ንኹሉ ዚገብሮ ዕዮ ብዓቢ ተገዳስነት እዩ ዚዓም። ነቶም ተመሃሮኡ ኸኣ ናይ ዲቁና ምርመራ ብትግሃት ኣዳለወሎም። ኣብዚ ግዜዚ ተወልደ ወዲ ዓሰርተው ክልተ ዓመት እዩ። ሓይልኣብን ተመሃሮኡን እምበኣር ናብታ ቕድስቲ ኸተማ ሓበሻ እትብሃል ኣኸሱም እቲ ነዊሕ ጉዕዞኦም ጀመርዎ። እቲ ስንቆም እቲ ዝፈኸሰ ኪኸውን ነይርዎ። ኣብቲ ኣባትሮም ንእሸቶ ናይ ስገም ወይ ስርናይ ቅጫ ይኣስሩ። እዚ ኹሉ ሳዕ ዘይተርፍ መኻይዲ ደቂ ሓበሻ እዩ። ሓደት ናይ ብሩር ሰልዲ ከኣ ነበራኦም። እዞን ሰልዲ ንኣቡን ዚኸፈላ እዩን። ትሕዞኦም እዚኣተን ጥራይ እዩን። መንእሰያትን ሓልዮት ሓዳር ዘይብሎምን እዮም። ቅጭኦም እንተ ተወድኡ፡ ኣብ ኣፍ ደገ ዚረኸብወን ኣባይቲ ቐረቦም ይልምኑ ነበሩ። ኪመሰሉ እንከሎ ኸኣ ኣብቲ ቐረብታት ኣሕድሩና ይብሉ። ናብ ኣኸሱም ኪኸዱ እንከሎዉ ይኸን ኣብ ምላሾም ከምኡ ነበረ። ህዝቢ ከኣ ነቲ ዝሓተትዎ ብናጻ ይህብዎም። ምክንያቱ ኸምዚ ዝበለ ልግሲ ናይ ዘለኣለም ብጽእና ዘምጽእ ሰናይ ተግባራት እዩ ዚውሰድ።

መውደቃታዬ አክሱም በጽሑ። አብ ቅድሚያ እቶም ጳጳስ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ-ክርስቲያን ዝኾኑ ኣቡን ከአ ደው በሉ። ብአክብሮት ከአ ነቶም ኣቡን ሰገዱሎም። ነናቶም ቅዱስ ጽሑፋት ምስ ኣንበቡ ኸአ ብኢድ እቶም ኣቡን ተባረኹ። ገንዘብም ምስ ከፈሉ ንናይ ዲቁና ኣገልግሎቶም ይበኙ። ቅድሚያ ናብ ዓዲም ምምላሶም ኣብ ኩለን እተን ናይ እክሱም ኣብያተ ክርስቲያን ይዞሩ። እታ ዝግበየት ቤተ-ክርስቲያን <ማርያም ጽዮን> ትበሃል ነበረት። ኣዝያ ቅድስቲ ስለ እትበሃል፡ ደቂ ኣንስትዮ ኣብዛ ቤተ-ክርስቲያን ኪቐርባ ኣይፍቀደንን ነበረ። ዓመት ዓመት ሰላምን ምሕረትን ደልዮም ብዙሕ ህዝቢ ናብዛ ቤተ-ክርስቲያን ይነግዱ።

እዞም መንእሰያት እምበኣር እቶም ኣቕሽሽቲ ብኸበሮን ጸናጽልን ኪዝምሩ ተግዘቡ፡ እቲ ኹሉ ኸቡር ዘውድታት፡ ጽላልን ኣልባሳትን ከአ ቀሪቦም ኪርእይዎ ዕድል ረኸቡ። እዚ ኹሉ ኸቡር ኣጋጣሚ ነዞም መንእሰያት ዘይሃስስ ዝኸሪ ገደፈሎም። በቶም ካብ ንጽል ከውሒ እተሰርሑ ሓወልትታት ኣኸሱም ከአ ተገረሙ። እዞም ሓወልትታት ሓበን ደቂ ሓበሻ ነበሩ።

ነቶም ኣሸሓት ኣጓዱን መስተንክር ሓወልትታትን ኣኸሱም ምስ ረአዩ ንዓዲም ኪምለሱ ሕገሳት ነበሩ። ነቲ ኹሉ ዝረአይዎን ዝተሞከርዎን ከዘንትዉ ብዙሕ ህንጡይነት ነበሮም። ስለዚ ኸአ ዓዲም ኪበጽሑ ተሃወኹ። ካብ ኣኸሱም ኪምለሱ እንከሎዉ፡ ኣብ መገዶም ዝረኸብዎም ሳዕሪ ማዕርን ኣቕጽልትን ኣጽገዑ። ጓሶት ሓበሻ ብዙሕ ዓይነታት ኣቕጽልቲ ብቻሎም እዮም ዚፈልጡ። እቶም ምሁራቶም ዝኾኑ ደብተራታት ንፈውሲ ዚጥቀሙሎም ኣቕጽልቲ ኣበይ ከም ዚርከቡ ኸአ ይፈልጡ እዮም።

ኣብ ጸዓዘጋ ምስ በጽሑ፡ እዞም ሓደስቲ ዲያቆናት ኣብ ቤተ-ክርስቲያን በብተራ ኸገልግሉ ጀመሩ። ኣብቲ ኸልእ ግዜ ኸአ ይጓስዩ።

ብርሃን ኣብ ጸልማት የብርሀ

ኣብ ከበሳታት እዋን ክረምቲ እዩ ዝነበረ። እቲ ዝበቐለ እኸሊ ሓምላይ ኮይኑ ብንፋስ ንዩው ነጀው ይብል። እቲ ኸረምቲ እኳ እንተ ኣቋረጸ፡ ወሓይዝ ግን ብጎኒ እቶም ኩርባታት ጃሕ ጃሕ ይብሉ። ናብቲ ፍባ ኸአ ይሕወሱ። እቲ ፍባ ኸብ ዓመት ናብ ዓመት እናገፍሐን እናግሞቕን እዩ ዚኸይድ። ኣግራብን ቆጥቆጥን በቲ ብርቱዕ ውሒዝ ይግፍዑ። ውሒዝ ብትሕቲ እታ ጸዓዘጋ እትበሃል ቍሸት ይውሕዝ። ማይ-ጓይላ ኣብቲ ጎዳጉዲ እንተ ዘይተሪፉ ኣብ ቅድሚኣ ዚጸንሓ ኹሉ ነገር ገፋፊጣ እያ እትኸይድ።

ሓደ ኸብቶም ጓሶት ተወልደ እዩ። ንሱ ምልከቶ መንእሰይ፡ ወዲ እቶም ሊቀ-ካህን እዩ። ብቐሪ እናንቀጥቀጠ ገዝኡ ምስ ኣተወ፡ ሓዊ ኸስሕን ይጅምር። ገለ ኣጋይሽ ዓዲ ኣትዮም ከም ዘሎዉ ኸአ ተረድኦ። ጽንሕ ኢሎም ኣቦኡን ሓወ ቦኡን ሓደ ጋሻን ናብቲ ገዛ ይኣትዉ። እቲ ጋሻ ፈረንጂ እዩ ዝነበረ። ንሳቶምውን ሓዊ ኸስሕኑ ይጅምሩ። በታ ብዓልቲ ቤት ድራር ክሳብ ዚቐረብ ከአ ይጸበዩ። እቲ ገዛ ሓደ ዓቢ ህድሞ እዩ ዝነበረ። ብግዜ ምሸት እቲ ኹርናዓት ገዛ ጸልማት እዩ። እቲ ሃልሃልታ ሓዊ ጭልምልም ዚብል ብርሃን ናብቲ ኹርናዓት ይልእኸ።

እቶም ሰብኡት ኣብ ቤተ-ክርስቲያን እዮም ጸኒሑም። ከመይ ገይሮም ነቲ ቤተ-ክርስቲያን ዚኸውን ጥዋፍ ከም ዚሰርሑ ኸአ ይማኸሩ። እቲ ጋሻ ብዓል ሸወደን ሚስዮናዊ እዩ። ኣብ ዓዱ ሰባት ከመይ ገይሮም ጽቡቕ ጥዋፍ ከም ዚሰርሑ ኣዘንተወሎም። እቲ ኣገባብ ከም ዚምህሮም ከአ ቃል

አተወሎም። እቶም ክልተ አቕሸሸቲ ኪመሃሩ ባህጊ ከም ዘሎዎም ኣረጋገጹሉ። እዚ ጋሻ ነታ ኣጋጣሚ ንኻልእ ዕላማ ተጠቐመላ። ብዛዕባ እቲ ብርሃን ዓለም ኪነግሮም ጀመረ። የሱስ ከምዚ በለ፡ <አነ ብርሃን ዓለም እየ። እቲ ዚስዕበኒ ብርሃን ህይወት ኪረክብ እምበር፡ ብጸልማት ኣይኪኸይድን እየ> ዮሃ:8:12። <እቲ ንነፍሲ ወከፍ ዘብርህ ብርሃን ሓቂ ናብ ዓለም ይመጽእ ነበረ> ዮሃ:1:9።

እናተዘራረቡ ፍርቂ ለይቲ ሓለፈ። እቲ ድቕድቕ ጸልማት ነታ ቕሸትን ኅላጉላን ከደኖም። ኩሉ ደሃይ መዓልቲ ኣቋሪጹ ነበረ። ሱብን እንስሳን ኣብ ልዋዋም ኣተዉ። ነቲ ናይ ተፈጥሮ ስቕታ ዚርብሽ ነገር ኣይነበረን። ቦታ ለይቲቲኣ ኣብ ቍሸት ጸዓዘጋ ሰላም ሰፊኑ ነበረ።

እቶም አቕሸሸቲ ብዘረባ እቲ ሚስዮናዊ ኣዝዮም ስለ እተነኸኡ፡ ዝያዳ ኸሰምዑ ደለዩ። ነቲ ንእሽቶ ንሳ ወዲ ግን ተጸራሪ ስምዒታት ወረሶ። ኣብ መወዳእታ ተንሲኡ ንቐረብ እቲ ሚስዮናዊ ጋሻ ሓሰር ሃቦ። ናብ መደቀሲኡ ኸኣ ከደ። እቶም ሰለስተ ሰብኡት ግና ነቲ ብዛዕባ ብርሃን ዓለም ዝጀመርዎ ዝርርቦም ነዊሕ ሰዓታት ቀጸልዎ።

እዞም አቕሸሸቲ ገብረመድህንን ሓይልኣብን ንቐል እቲ ህያው ኣምላኽ ኪሰብኩ ምስ ጀመሩ፡ ህዝቢ ኸኣ መጽሓፍ ቅዱስ ኣምሓርኛ ኸንብብ ጀመረዎ መንፈሳዊ ምንቕቓሕ ሰዓብ። ንመንፈስ ቅዱስ እናጸውዑ ጸለዩ፡ ናይታ ቤተ-ክርስቲያን እምነት ኪነቓቓሕ ከኣ ለመኑ። ነቲ ቐል ኣምላኽ ዚጸረሩ ግን ተንሲኡ። ከምቲ ቐሉ ዝበሉ፡ <ግብሮም ክፉእ እዩ እሞ፡ ካብ ብርሃንሲ ጸልማት ፈተዉ> (ዮሃ: 3: 19ለ)። ነቶም ውሉድ ኣምላኽ ኪኾኑ ዚደለዩ ኸላጉጉዎም ጀመሩ።

ሓይልኣብ ግን ብመንፈስ ቅዱስን ህይወትን ናይ እምነት ርትዕን መሊኡ ነበረ። ተወልደ ነቲ ሓወቦኡ ሓይልኣብ ካብቶም ላገርን ሄደንስትሮምን ዚብሃሉ ኸልተ ሚስዮናውያን እተቐበሎ መጽሓፍ ቅዱስ ኣምሓርኛ የንብብ ነበረ። እቶም ሚስዮናውያን ኣብ ዓይለት እዮም ዚቐመጡ ዝነበሩ። ዓይለት ብዙሕ ህዝቢ ኸሕጸብን ኪጥዕን ዚኸዶ ውዑይ ዓይኒ ማያት ዘሎዎ ቦታ እዩ። ኣብዚ ቦታዚ ነቶም ሚስዮናውያን እተላለይዎም ሰባት ከኣ ካብ መንፈሳዊ ጭንቆምውን ይሓውዩን ይድሕኑን ነበሩ።

ሓይልኣብውን ብዛዕባ የሱስን ዕዮ ምድሓኑን ዝያዳ ኸመሃር ናብ ዓይለት ወረደ። ብስምዒት ተቐጺሉ ስለ ዝነበረ ነቲ ንየሱስ ዝነበሮ ፍቕሪ ኸዩግሃዶ ሱቕ ኪብል ኣይከኣለን። ንተወልደን ካልኣት መንእሲያትን ከኣ መሃሮም። እቶም ንሶት ካብቲ በረኻ መዓር ሰንካል ይእክቡ። ንጥዋፍ ዚኸውን ሰምዒ ኸኣ የምጽኡ ነበሩ። ምሽት ምስ ኮነ ድማ መጻሕፍቶም ገንጺሎም ነቲ ሓቕን ህይወትን ኪረኸቡ የምስዩ።

ሓይልኣብ ነቶም መናእሰይ ካብ ዓይለት ብዙሕ መጻሕፍቲ ለኣኸሎም። ተወልደን ብጻቱን ነዞም መጻሕፍቲ ብምስጢር የንብብዎም ነበሩ። ግናኸ ተወልደ ንጎይታ የሱስ ከም መድሓኒ ነፍሱ ኪቐበሎ ድሉው ኣይነበረን። ከም ሓጥእ ንርእሱ ኸትሕት ኣይከኣለን። ልቡ ገና ዕቡይ ነበረ፡ ድሌት ልቢ ኣየጥረየን። ኩሉ ዘንብቦ ነገረ ህይወት ዘይብሉ ምዉት ፍልጠት ኮኖ። እግዚኣብሄር ናብ እምነት ኪስሕቦ ዝበርትዐ መገዲ ኸጥቀም ግዲ ኮኖ።

ህዝቢ ጸዓዘጋ ግን ብብዙሕ ለውጥታት ይሓልፉ ነበሩ። ናይ እምነት መከራ ኸጋጥሞም ጀመረ፡ ገናውን ንእምነቶም ኪስቀዩ ነይርዎም። እቶም ራእሲውን <በጻይ እቲ ቐል> ኮኑ። ግናኸ ብኻልእ ዓቢ ራእሲ ኣብ ውግእ ህይወቶም ሰኣኑ። ከምኡውን ኣቦ ተወልደን ሓወቦኡን ተቐትሉ። እቲ ኣብ ግዜ እቲ ውግእ ኣብ ጸዓዘጋ ዝነበረ ሚስዮናዊ ላገርውን ተቐትለ።

አብቲ ግዜቲ ተወልደ ኣብ በረኻ ኹቡቲ ይጓሲ ነበረ። ብሓባር ምስ ካልኣት ጓሶት ኣብ በረኻ ቦታ ወጺኡ ነቲ ዘፍርህ ትርኢት ይዕዘብ ነበረ። እታ ቕሽቶም ምስ ካልኣት ብዙሓት ቍሽታት ነደደት። እቶም ብፍርሂ ዝተዋሕጡ ኣንስትን ቆልዑን ዘስምዕዎ ዝነበሩ ናይ ቀቢጹተስፋ ኣውያት ካብ ማዕዶ ሰምዖ። ንሳቶም ህይወቶም ከድሕኑ ኹሃድሙ ይርእዮም ነበረ። እቶም ጓሶት ዘረፍቲ ኸይመጽዎም ብዚከኣሎም ነተን ማሎም ናብ በረኻ ገጸን ኣርሓቕዎን። ነተን ማል ናብ በበይኑ መኣዝናት እናፈላለዩ ኪኹብኩብዎን ይረኣዩ ነበሩ። ተወልደ ኣብቲ ሰብ ዘይበጽሖ ናይቲ በረኻ መኻን ጸንሖ። ነተን ኣላሕም እናሓለበ ብጽብእን ኪነብር ጀመረ። ኣብዚ ልዕሊ ኣደ ሰሙን ምስ ጸንሖ ግን ድምጺ እቶም ማሎ ዝደለዩ ዘረፍቲ ሰምዖ።

መሕብኢኡ ቕድሚ ምፍላጣም፡ ተወልደ ቐልጢፉ ሃደመ። ኮለል ኢሉ ኸኣ ናብ ገዛ ኣኩኡ በጽሖ። ኣብኡ ድማ ነታ ዘይትዛረብ ኣዲኡ፡ ሓዉን ሓብቱን ረኸቦም። ናይቶም ዘፍቅርም ሞት ከኣ ነገርዎ። በቲ ሞት ፍቁራቶም፡ ዕንወት ገዝኣምን ምጥፋእ ጥራቶምን ከኣ ሓቢሮም በኸዩ። ብዘይካ እቲ ኣብ ዝሰኘም ዝነበረ ክዳውንቶም ከኣ ጥራይ ኢዶም እዮም። ግናኸ ንኣሸቱን ሰብ ምሉእ ጥዕናን እዮም እሞ እቲ ብህይወት ናይ ምንባር ድሌቶም ደኣ ልዕሊ ኹሉ ነበረ። ብዙሕ ከይጸንሖ፡ ተወልደ ጉዕዞኡ ጀመረ። ካብቶም ከብቲ ዘናድዩ ዚራስዩ ወተሃደራት ግን ኪሕባእ ነይርዎ። ንሳቶም ነተን ዝመጥኑዎን ከብቲ ዚሕዙሎምን ዳሕራይ ከኣ ወተሃደራት ዚኸንዎምን ጓሶት ይደልዩ ነበሩ።

ተወልደ ኣብቲ በረኻ ዝነበረት በዓቲ ዘከረ። ምሸት ምስ ኮነ ከኣ ኪሕባእ ናብኣ ደየበ። እቲ ጸልማት ዘፍርህ እዩ። ብቐርን ፍርህን ምንቅጥቃጥ ሓዞ። ጥሜት ከኣ ነበር፡ እቲ በዓቲ ኸኣ ጠልቅዩ እዩ። ድቃስ ኪመጸ ኣይከኣለን። ምስ ወግሖ ናብቲ በዓቲ ነብሪ ውትፍ በሎ። ዝተሰመዖ ፍርሂ ምግማቱ ኣየጸግምን። እቲ ነብሪ ኣዝዩ ስለ ዝቐረበ፡ ተወልደ ብኢዱ ኹትንክፎ ይኸእል ነይሩ።

ሽዑ ናብ የሱስ ናብ መድሓኒኡ ኸልምን ጀመረ። መወዳእታኡ የሱስ ጸሎት ከም ዚሰምዕ ኣመነ። <ካብዚ ነብርዚ እንተ ኣድሓንካኒ ምሉእ ህይወተይ ከገልግለካ እዩ> ኢሉ ብልቡ ናብ ኣምላኽ ኣእወዩ። ኣምላኽ ጸሎቱ ሰምዖ። እቲ ነብሪ ቐስ ኢሉ ናብታ ኣብ ጥቕኡ ዝነበረት ዓይኒ ማይ ኪሰቲ ኣግለሰ። ንተወልደ ካብቲ በዓቲ መገዲ ኸልተ ሰዓታት እትነብር ኣሞ ነይራቶ። ናብኣ ገሰገሰ። ኣብኣ በጺሖ ሰዓት ከየዕረፈ ግን እቶም ወተሃደራት ኣርከብዎም። እቲ ኣባይቲ ግን ብናይ እኸሊ ቐፍታት ዝተመቐቐለ ነበረ። እዞም ቐፍታት ብዙሕ ክሻታት እኸሊ ዚሕዙ ኸንዲ ቐሙመት ሰብኣይ እዮም። ናይተን ኣንስቲ መስርሒ ኸፍሊ ብድሕሪ እዞም ቐፋፋ ነበረ። እቶም ወተሃደራት ምስ ቀረቡ፡ ኣሞኡ ንተወልደ ኣብ ሓደ ካብቲ ቐፋፋ ሓብኣቶ፡ ነቲ ቐፍ ኸኣ ብጨርቂ ኸደነቶ። እቶም ወተሃደራት ነቲ ገዛ ጎርጎርዎ። ነቲ ወዲ ስለ ዘይረኸብዎ ግን ብኡ ንብኡ ኻብቲ ዓዲ ነቐሉ።

ንጽባሒቱ ንጉሆ ግን ተወልደ ኻብቲ ዓዲ ተቐላጢፉ ሞሎቐ። ቕድሚ ብራቕ ጸሓይ፡ ካብቶም ዝለመዶም ህዝብን ዓድታትን ረሓቐ። ፍርሂ እናኣጨነቐ፡ ከቢድን ዘፍርህን ብሕትውና ዓብለሎ። ኣብዚ በረኻዚ እቲ ዚፈርህ እግዚአብሄር ኣዝዩ ዝቐረበ ኾይኑ ተሰመዖ። ርእሱ ግን ንእሽቶን ጭንቕትን ኮይና ረኸባ። ደኸሙን ምስ ቁሰሊ ኣእጋሩን ጎቦ ደየበ። መሊሱ ኸኣ ብኸንዮው እቲ ጎቦ ንታሕቲ ኣንቐልቐለ፡ ነቲ ፍባ ሰገሩ ኸኣ መገዱ ቐጸለ። ነቲ ዝረስሖ ኸዳውንቱ እሾኽ ቀደዶ፡ ጥሜት ከኣ የሳቕዩ ነበረ። ድሕሪ ሕጂ ሕያዎት ሰባት ይረክብዶ ይኸውን? ሓሸኸ ዚብል ድምጺ ብዝሰምዖ፡ ትርግታ ልቡ ይቐልጥፍ ነበረ። ከምዚ ኢሉ ድማ ጸለየ፡ <ዎ እግዚአብሄር ኣብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ ቅዱስ፡ ምሓረኒ፡ ናብቲ ኣብ ገለብ ዘሎ ሂደንስትሮም ከኣ ኣብጽሓኒ>።

እግዚአብሄር ኣብቲ ትእዛዛቱ ኪኸውን ዚደለዩ ቦታ ብዙሓት ኣገልገልቲ ኣሎውዎ። ንሳቶም እቶም ዘይፈልጥዎ ወይ መልእኽቱ ኸም ዚፍጽሙ ዘሎዉ ዘይርድኡ እዮም። ኣብዚ ግዜዚ እውን ከምኡ

ዝበለ ነገር እዩ ኾይኑ። ተወልደ ኣብ ጸብብኡ ናብ ኣምላኽ ምስ ተማህለለ፡ ገለ ሰብ ኪመጽእ ሰሚዑ። ጸላእቲ ኸይኮኑ ብምፍራህ ከኣ ብድሕሪ ቐጥቑጥ ኪሕባእ ሸበድበድ በለ። ካብቲ ዝተሓብኣሉ ቦታ ተጠንቂቐ እንተ ኣስተውዓለ ግና፡ ሓደ ምስ ገመሉ ዚሓልፍ ኣስላማይ ሸቃጣይ ረኣየ። ምስ ኣረጋገጸ ኸኣ ወጺኡ ምስኡ መገዲ ኪኸይድ ሓተቶ።

እቲ ኣስላማይ ሕያዎይ ሰብኣይ እዩ ዝነበረ። ንተወልደ ኸሕልዎ ምጻኑ ቆል ኣተወሉ፡ ካብቲ ሓርቡ ጸባ ሃቡ፡ ኣብ ገመሉ ኸኣ ሰቐሎ። ንኸልተ መዓልታት ተጓዲዞም ከኣ መንሳዕ በጽሑ። ገለብ ኣብ መንጎ እቲ ኣኸራን ኣብ ዘሎ ስንጭሮ ነበረት። ኣብኡ ኸኣ ናይ ሚስዮን ገዛን ቤት ትምህርትን ኣሎዉ። ተወልደ ኸኣ ኣብኡ ብምብጽሑ ተሓጎሰ።

ሄደንስትሮም ድሮ ኻብ ከበሳታት ዝመጹ ብዙሓት ስደተኛታት ተቐቢሉ ነበረ። ተወልደ ኸኣ ቅድሚኡ ኣብኡ ዝጸንሑ ዚፈልጦም ደቀ ጸዓዘጋ ረኸበ። ካብቲ ጸዓዘጋ ኸኢትነድድ ዝረኣዖ ግዜ ኣትሒዙ ዝቐነዮ እዋን ከም ዘባህርር ሕልሚ ነበረ። ንብዙሕ መዓልታት ከኣ ኣብ መደቀሲኡ ኾይኑ ነዚ ይሓሰብ ነበረ። ሓደ ነገር ከኣ ተረድኦ። እግዚኣብሄር ከሰንይዎን ኪሕልውዎን መላእኽቲ ኸም ዝሰደደሉ። ሕጂ እምበኣር ንመድሓኒኡ ኸገልግልን ኪእዘዝን ቆረጸ። ወዲ ዓሰርተው ሹድሸተ ዓመት እዩ ዘሎ። ወንጌል ከኣ <ሓይሊ ኣምላኽ ንምድሓን> (ሮሜ፡ 1፡ 16) ምጻኑ ተጋህደሉ።

ኣብ ቤት ትምህርቲ ሚስዮን ገለብ

ብ1876 እዚ ኸባብዚ ገና ኣብ ትሕቲ ግብጻውያን ነበረ። ኣብ ትሕት ምምሕዳር ግብጻውያን እቲ ሚስዮን ብሰላም ይዓዩ ነይሩ። ሄደንስትሮም ኣብቲ ቤት ትምህርቲ ኻብ ሰብዓን ክልተን ዘይውሕዱ ተመሃሮ ነበርዎ።

ተወልደን እቲ ጸኒሑ ዝመጸ ሓዉ ገብረኣምላኽን እምበኣር ሓድሽ ህይወት ጀመሩ። ናይ ክፍሊ ትምህርትን ምዱብ ዕዮን ይወሃቦም ነበረ። ኣውራ ዚሃረቡሉ ቛንቋ ኸኣ ኣምሓርኛ እዩ። ምኽንያቱ እቶም ሚስዮናውያን ዝፈልጥዎ ቛንቋ ንሱ እዩ ነይሩ። እቶም ህዝቢ መንሳዕ ትግረ ይሃረቡ፡ እቶም ደቂ ከበሳ ኸኣ ቋንቋኦም ትግርኛ እዩ። ኣብ ምጽዋዕ ሃሩር ኪጅምር እንክሎ ኸኣ እቶም ኣብ ምጽዋዕ ዚነበሩ ሚስዮናውያን እውን ናብ ገለብ ይመጹ ነበሩ። ምስኣቶም ከኣ ካብ በበይኖም ዓሌታትን ቋንቋታትን ዝመጹ ተመሃሮ ነበርዎም። እምበኣር ኹሎም ንሓድሕዶም ምእንቲ ኸረዳድኡ ቛንቋ ኣምሓርኛ ኸፈልጡ ነይርዎም። ስለዚ ትምህርቲውን ብኣምሓርኛ እዩ ዚውሃብ። መጽሓፍ ቅዱስውን ብኣምሓርኛ ድሉው እዩ። ካልኣት መጻሕፍቲውን ቤቲ ቛንቋ ነበሩ።

ብደገ ኹሉ ነገር ህዱእ ነበረ። እቶም ሚስዮናውያን ከኣ በቲ ዚርእይዎ ዝነበሩ ናይ ብርሃን ጮራ ሕጉሳት ነበሩ። ሓደ ካብ ተመሃሮኦም ናይ ሓቂ ለውጢ ህይወት ምስ ረኸበ ኸኣ ኣዝዮም ተሓጎሱ። ንሱ ኸጥመቐ ደለየ። ንብዙሕ ዓመታት ጸማ ጳዕሮም ተጸብዮም እዮም። ሕጂ እምበኣር ሓድሽ ሓይሊ መልኣም። ሓደ ወዲ ዓሰርተው ሓሙሽተ ዓመት ወዲ ብ8 ሓምለ 1877 ተጠምቀ። ስሙ ዳዊት ኣማኑኤል ተባሂሉ ኸኣ ምስቶም ውፋያት ኣመንቲ ተጸንበረ። ነቲ መዓልቲ ብዓይኑ ዝረኣዮ ሰብ ከም ዝበሎ <ብኸናፍሩ ሰናይ ምእማን ተኣሚኑ ናብ ሩባ ወሪዱ ተጠምቀ። ናብ ክርስቶስ ተጠሚቐ ኸኣ ንሓድሽ ህይወት ምስ ክርስቶስ ተንስኦ>። እቲ ጥምቀት ሓደ ሰንበት ንጉሆ ኣብ ጎልጎል እዩ ተኻይዱ። እቲ ምኡዝ ሸታ ኣትክልትን እቶም ጳዕዳ ዝተኸድኑ ተመሃሮን ነቲ ኸቡር ኣጋጣሚ ኣማዕራጎሞ ነበሩ። ነቲ ኣጋጣሚ ዝመርሖ ቐሺ ሉንዳሃል እዩ ነይሩ።

ዳዊት አማኑኤል እቲ ቐዳማይ ዝኣመነን ዝተጠምቀን ወዲ መንሳዕ እዩ። ንሱ ተርጓሚ መጽሓፍ ቅዱስ፡ መምህርን ቀሺን ብምዃን ነቲ ሚስዮን ዓቢ በረኽት ኮነ።

ዳዊት ምስ ኣመን እምበኣር፡ ናብ ቋንቋ ትግረ መጽሓፍ ቅዱስ ኪትርጉም ተመዘዘ። ትግረ ቋንቋ ስድርኡ እዩ ዝነበረ። ተወልደመድህን ናብ ገለብ ምስ መጸ ኸኣ ንዳዊት ንፉዕ ሓጋዚ ኸም ዝኾኖ ተራእዮ። ምኽንያቱ ንሱ ንነዊሕ እዋን ኣብ እግሪ ቐሺ ሓይልኣብ ትምህርቲ ተኸታቲሉ ነይሩ። ግእዝን ኣምሓርኛን ከኣ ተማሂሩ እዩ። ተወልደ ኣብቲ ዕዮ ኸጽመድ ብዙሕ ኣይወሰደሉን፡ ህይወቱ ምሉእ ከኣ ንኸምኡ ዕዮ ወፊዮ። ምኽንያቱ ኸሳዕ ሞቱ ምትርጓም ቅዱሳት ጽሑፋት ኣውራ ዕማሙ ኾነ። ዳዊትን ተወልደን እምበኣር ምሉእ ህይወቶም ኣዕሩኽ ኮይኖም ቀጸሉ።

ህድኣትን ሰላምን ገለብ ከኣ ብኡ ንብኡ ተዘርገ። ብላታ ገብሩ ዚበሃሉ ራእሲ ኸኣ ነቲ ምድሪ ወረርዖ። ካብተን ብዙሓት ቀሸታት ፈሰስ (ግብሪ) ኸእክብ ከኣ ንኣገልጋሊኦም ለኣኸም። ሓደ ጭፍራ ኸኣ ኣብ ገለብ መጸ። ሄደንስትሮም ነቲ ቤት ትምህርቲ ደው ከብሎ ተገደደ። እቶም ሚስዮናውያን ግን ኣብ ምጽዋዕ ሃሩር ምስ በርትዕ ኣብ ገለብ ከዕርፉ ተፈቐደሎም። ከይምህሩ ግን ተኸልከሉ። እቶም ደቂ ከበሳ፡ ነቲ ናይ ምጽዋዕ ሃሩር ኪጻወርዎ ስለ ዘይከኣሉ ሰራሕተኛታቶም ኮይኖም ኣሰንዮሞም መጹ። ዳዊትን ተወልደን እውን ናይ ትርጉም ዕዮኦም እናገበሩ ምስኣቶም ተቐመጡ።

እቲ መደበር ሚስዮን ካብቲ ቐሸት ኣብ ሓጺር ርሕቀት እዩ። እቲ ግብሪ ዚእክብ ሰብ (ተጋዊ) ኣብ ሓንቲ ንእሽቶ ዘይትፍለጥ ኣጉዶ ይነበር። መዓልታዊ ናብቶም ሚስዮናውያን እናመጸ ኸዘናጋዕ ይደሊ ነበረ። ንሳቶም ከኣ ከም ዘይተሸገሩ መሲሎም ጭንቀቶም ሓቢኦም ይኸዱ ነበሩ። ኣንጻሮም ክፉእ ከይሓስብ ስለ ዝፈርሁ። እቲ ዝፈርህዎ ግን ቀልጢፉ ኾነ።

እቶም ወተሃደራት ብላታ ገብሩ ነቲ ቐጽሪ ሚስዮናውያን የዘውትርዎ እዮም። ብቐጻሊ ይኣትውን ይወጹን እዮም። ሓደ ንጉሆ ገለ ኻብቶም ክርስትያናት ናሕሲ የዐርዩ ነበሩ። ኣብቲ ውሽጢ ኸኣ ዳዊትን ተወልደን ምትርጓም ጀሚሮም ነበሩ። ዓው ዝበለ ድምጽን ጫውጫውን ኪሰምዑ ጀመሩ። ምስኣቶም ዝነበረ ወልደኣብ ዚበሃል ከኣ እንታይ ከም ዘሎ ኸርኢ ኢሉ ነቲ ማዕጾ ኸፈቶ። ብኡ ንብኡ ግን ካብ ሓደ ወተሃደር ተተኩስዎ ሞተ። እቶም ካልኣት ወተሃደራት ከኣ ናብቲ ገዛ ኸኣትዉ ኣብቲ ኣፍደገ ተጸቓቐሙ። ተወልደ ኣዝዩ ስለ ዝሰንበደ፡ ካብ ዚቐተል ኢዱ ኸህብ ተዳለወ። ዳዊት ግን ናብቲ ኸፉት መስኮት ሰሓቦ። ክልቲኦም መናእሰይ ከኣ ብቐሊሉ መሎቐ። በዩን ከም ዝሃደሙ ኣይተፈልጡን። ኣብ በረኻ በጺሖም ከኣ ካብቶም ሃደንቶም ደሓኑ።

እቶም ኣብ ናሕሲ ዝነበሩ ሰራሕተኛታት ከኣ ካብቲ ናሕሲ ዘለሎም ናብቲ ጎልጎል ገጸም ጎዩዩ። እቶም ወተሃደራት ግን ሰዓብዎም። ገሊኣቶም ኪማረኹ ቐሪቦም ነበሩ። ክዳውንቶም ኣብ ኢድ እቶም ወተሃደራት ገዲሮም ግን ኣምለጡ። ዝባኖም እናተራእዩ ኸኣ ናብቲ በረኻ ገጸም ከዱ። ሡሉ እቲ ጎላጉል ኣሻኽ ቆጥቋጥ መሊኡ እዩ። እቶም እግሪይ ኣውጽእኒ ኢሎም ዝሃደሙ ግን እቲ እሾኽ ኣይተሰመዖምን። እቶም ዘንዩይዎም ወተሃደራት ግን ተዓገቶም፡ በቲ እሾኽ ተወጊኦም ተሓለሉ።

ብዙሓት ክርስትያናት ተማሪኹም ተወስዱ። ምኽንያቱ ብላታ ገብሩ ንነስፍ-ወከፍ ብህይወቱ ወይ ብራስኡ ዘምጽእዎ ናይ ወንጌል ኣማኒ ዓስቢ ኸረኽቡ ምዃኖም ነቶም ወተሃደራት መብጽዓ ኣትዮሙሎም ነበሩ። እቶም ዘይተታሕዙ ኣመንቲ ኣብቲ በረኻ ተሓብኡ። ንገለ መዓልታት ኣብቲ መሕብኢኦም ምእንቲ ኪቐጽሉ ሕያዎት ደቂ መንሳዕ ቐጫን ማይን ሃብዎም።

ሓደ ሰጊድ ዝሰሙ ዓይነ-ስውር ተመሃራይን ገለ ሓደት ኣወዳትን ናብ ሓንቲ ኸፍሊ ኣትዮም ተሓቢኦም ነበሩ። ትንፋሶም ሓቢኦም ኣጽቀጡ። ኣብቲ ኣብ ጎኖም ዝነበረ ኸፍሊ ግን ካልኣት ክርስትያናት ተኣሲሮም ነበሩ። እቶም ሓለውቲ ኸኣ ኣብ ደገ ነበሩ። እቲ ሚስዮናዊ መጻኢ ንሰጊድን ነቶም ካልኣትን ከፍትሖም ዘይከኣል እዩ። እቲ ሚስዮናዊ ናብቲ ተቐባል ግብሪ (ተጋዊ) ኸደ። ኪልምኖ ኸኣ ጀመረ። ከእምኖ ምእንቲ ሓንቲ ጠበንጃ ብህያብ ሃቦ።

በታ ለይቲ እቲኣ ኣብ ቤት እቲ ሚስዮናዊ ሓደሩ። ንጉሆ ግን ናብቲ በረኻ ኸዱ። እቲ ሓሳብ ከዩርሓቕ ምእንቲ ኸሒብኡ እዩ ነይሩ። ኣዝዮም ስለ ዝፈርሁ ግን በይኖም ነቲ ሓደገኛ በረኻ ኸሰግሩ ጉዕዞ ጀመሩ። ዚብላዕን ዚስተን ኣይነበሮምን።

ኣብ መንጎኡ እቲ ኣካብ ግብሪ (ተጋዊ) ምስ ወተሃደራቲ ናብ ደምበ (መዓስከር) ብላታ ገብሩ ተጸዊዑ ኸደ። እቶም ኣብ ጥቓ ገለብ ኣብ ዱር ተሓቢኦም ዝነበሩ ናብ ገለብ ጎይዮም ኣብ ክልተ ኣእዱግ መግብን ክዳውንትን ጸዓኑ። በቲ በረኻ ኣቢሎም ከኣ ናብ እምኩሉ ገሰገሱ። ነቶም ኣቐዲሞም ዝኸዱ ኪቕድምዎም ሓለኑ። ሰጊድን እቶም ኣወዳትን ግን ቀዲሞም ብዙሕ መገዲ ከይዶም ነበሩ። እግዚኣብሄር ሓለዎም፡ ኣንበሳን ካልኣት ኣራዊትን ካብ መገዶም ኣርሓቐሎም። እታ መራር ጸሓይን ዘንድድ ሑጸንውን ኣይጎድኦምን። ኣብቲ ምድረ-በዳ ጽላል ዚብሃል ኣይነበረን፡ ኣብኡ ዘላ ጸሓይ ቀንዲ ጸላኢት መንገደኛ እያ። ኣብ ዝኸድዎ በታ ውሕጅ ኣብቲ ሩባታት ሃንፍ ፈጠሩ ነበረ። ነቲ ሩባታት ምስጋሩ ኸኣ ሓደገኛ ኸነ። ኣብቲ ምድረ-በዳ ዚበቁል ኣጃኸ ቆጥቋጥ ጥራይ እዩ። ንኸዳውንቲ ኣጋር ስለ ዚውጥጥ ድማ ርእሶም ከገላግሉ ተሸገሩ።

ጉዕዞኦም ኣዝዮ ኣሸጋሪ ምስ ኮነ፡ መኣዝኖም ድማ ምስ ጠፍኦም ኣምላኽ ሓደ ሓገዝ ሰደደሎም። ብሃንደበት ክልተ ሰብኡት መጽዎም እሞ ዚበልፅዎ እንጌራ ሃብዎም። ክርቢትውን ሃብዎም። ክርቢት በቲ ግዜቲ ኣብቲ ከባቢ ዘይሕሰብ እዩ ዝነበረ። እቶም ክልተ ሰብኡት ኣብቲ ምድረ-በዳ ኣሰነይዎም። ክሳብ ኣብቲ ቕንዲ መገዲ ምጽዋዕ (ባጽዕ) ኣብጽሖም። ካብዚ ንንዮው ብዘይ ጸገም ኪኸዱ ይኸእሉ እዮም። እቶም ክልተ ሰብኡት ኣብቲ መገዲ እናተበራረዩ ንሓደ ካብቶም ነኣሸቲ ኣወዳት ዝሓመመ እሞ ምኻድ ዝሰኣነ ይሰከምዎ ነበሩ። ኣብቲ ሸኽ ኣትካይ (ሸካት ቀይሕ) ዚብሃል ቀንዲ መገዲ ምስ በጽሖ፡ እቶም ክልተ ሰብኡት ሃንደበት ተሰወሩ። ናብይ ከም ዝኸዱ እቶም ኣወዳት ኣይረኣይዎምን። እቶም ኣወዳት ኣይደንጎዩን እምኩሉ በጽሖ። እምኩሉ ብሓቂ <ኣደ ኹሉ> እያ ነይራ፡ ስደተኛታትን ስኡናትን ተኣኪቦሙላ ጸንሖ።

ዳዊትን ተወልደን ግን ኣብቲ ዱር ክልተ መዓልታት ተሓብኡ። ሓደ ኣስላማይ ምእንትኦም መጻ። ጸባ፡ ሓሩጭ፡ ንእሽቶ ሓርብን ቅጫ ምእንቲ ኸሲንክቲ ሓዊ መእጎዲ ዝኾኖም ዕንጸይትን ከኣ ሃቦም። እቶም ደቂ እቲ ኸባቢ ነዚ ነገርዚ ንምድላው ንፋዓት ነበሩ። ኣብቲ ሓርቢ ብሒቑን ማይን ይለውሱ። ከቢብ እምኒ ኸሳብ ዚረሰን ኣብቲ ሓዊ ይሰኸትትዎ፡ ነቲ ብሒቕ ኣብኡ ይዝርግሕዎ፡ ኣብቲ ንህሪ ኸኣ የንብርዎ። ብኸምዚ እቲ ቅጫ ኹለንተንኡ ይበስል። እዚ <ብርኩታ> ይብሃል። ንኸልተ ቑራጸት ዕንጸይቲ ሰርሲሮም ነቲ ሓዊ የንክስዎ።

እቲ መገዲ ኻብ ከተርቲ ናጻ ይኸውንዩ ምስ በሉ ኸኣ ተቐላጢሮም ጉዕዞ ናብ ምጽዋዕ ጀመሩ። መገዲ ሰለስተ መዓልቲ እዩ ዝነበረ። ብለይቲ ኣራዊት ምእንቲ ኸይመጽዎም እናተበራረዩ ሓዊ የጉህሩ። ሓደ ለይቲ ተወልደ እናሓለወ እንከሎ፡ ሓደ ዓቢ ኸውሒ ዚመስል ነገር ኣስተብሃለ። ሃንደበት ግን ዚንቀሳቐስ ኮነ። ተወልደ ናብቲ ደቂሱ ዝነበረ ዳዊት ኣእወየ። ዳዊት፡ ሓርማዝ እዩ ዚኸውን በለ። ቅድሚ ሸዑ ተወልደ ኸምኡ ዝበለ ብግዝፉ ዘፍርህ እንስሳ ርእዩ ኣይፈልጥን እዩ። ብስንባደ ኸኣ ክልቲኦም እግረይ ኣውጽኢኒ ኢሎም ጎዩዩ። ደኸሞምን ጠምዮምን ስለ ዝነበሩ

ቆልጧፎም ሓይሎም ወድኡ። እግዚአብሔር ግን ካብ ሓደጋ ምድረ-በዳ ሰወሮም። ነቲ ህሮርማ ጸሓይውን ኪጸርዎ ኣኸአሎም። መወዳእታኡ ኣብ ቀጽሪ እምኩሉ በጺሑ። ዚስተ ማይ ተዋሂቦም፡ ነቲ ኹሉ ዝሓለፍዎ መከራ ኸኣ ኪርስዕዎ ኸኣሉ።

ኣብ እምኩሉ ኸም ብሓድሽ ኹሉ ሰብ ስለ ዝተራኸበ እዚ ዘይብሃል ምስጋና ኾነ። ዳዊትን ተወልደን ከኣ ሓድሽ ኪዳን ናይ ምትርጓም ዕዮኡም ቀጸሉ። እተን ቀንዲ ኣርባዕተ ወንጌላት፡ ግብረ ሃዋርያትን ሮሜን እየን ነይረን። እዚ መጀመርያ ነይሩ። እቲ ዕዮ ዳሕራይ ቀጸሉ፡ ብዙሕ ሳዕ ተኣሪሙ። መወዳእታኡ ኸኣ ብዳዊትን ተወልደን ተሓጊዙ ቀሺ ሮደን ወድኡን ኣሕተሞን። ንኸብሪ እግዚአብሔርን ጥቕሚ ህዝቢ ትግረን ከኣ ኮነ።

ጉዕዞ ናብ ሸወደን

እቶም ደቂ ሸወደን ሚስዮናውያን ኣቐዲሞም ንገለ መንእሰያት ንዝለዓለ ትምህርቲ ናብ ሸወደን ሰዲዶም ነይሮም። እንዳ ካርልሶን እተባህሉ ቤተሰብ ንዕረፍቲ ናብ ሸወደን ኪምለሱ እንከሎዉ ከኣ፡ ተወልደ ኣሰንይዎም ኪኸይድ ተወሰነ። ንምፍላጥ ቋንቋታት ፍሉይ ተውህቦ ከም ዝነበሮ ተፈሊጡ ነበረ። ኣብቲ ናይ ሸወደን መንፈሳዊ ቤት ትምህርቲ ዮሃንሱንድ ኪምሃር ዕድል እንተ ደኣ ረኺቡ ከኣ ንዕዮ ምትርጓም ዓቢ ኣገልግሎት ከም ዚገብር ተስፋ ተነብረሉ።

ተወልደ ናብ ሸወደን ኪኸይድ ምስ ተፈቐደሉ ወዲ ዕስራ ዓመት ነበረ። ናብቲ ጫፍ ሰሜን ጉዕዞ ምስ ገበረ፡ ብዙሕ ኣደናቂ ተሞኩሮታት ረኸበ። ንሱ ንእሽቶን ብምዕራባዊ ባህሊ ምንም ዘይተበረዘን እዩ ነይሩ። ብዙሓት ሓደሶቲ ነገራት ኣደንጸውዎ፡ ዚሓልም ኮይኑ ኸኣ ይስምዖ ነበረ። ኹሉ ነገር ጋሻን ድቦላን እዩ ነይሩ። ናብ ቀልቡ ኸሳዕ ዚምለስን ኣብቲ ሓድሽ ከባቢ ኸሳዕ ወዲ ዓዲ ዚኸውንን ከኣ ገለ ግዜ ወሰደሉ። ነቲ ቕራሪ ሓጋይውን ኪለምዶ ነይርዎ። ቀልጧፉ ግን ንጃንቋ ሸወደን ኣጽንዖ፡ ብብቕዓትን ብላዛን ከኣ ይዛረቦ ነበረ።

ኣብቲ ሚስዮናዊ ቤት ትምህርቲ ዘሕለፎ ግዜ ስምዒት ዚቕስቕስ ሕጉስ እዋን እዩ ነይሩ። ዳሕራይ ኪዝክሮ እንከሎ ብሓጎስ የዘንትዎ ነበረ። ዛንታ ናይ ምንጋር ፍሉይ ተውህቦ ነበሮ። እዚ ተውህቦኡዚ ኣብቲ ኣብ ብዙሕ ቦታታት ሸወደን እናዞረ ዚህቦ ዝነበረ ስብከታት ኣጸቢቐ ይጥቀሙሉ ነበረ። ቡቲ ሕወስን ሕጉስን ባህርዮ ቆልጧፉ ንልቢ ኹሉ ሰብ ማረኸ። ኣብ መሬት ሸወደን ካብ ዝኣተወሉ ሰዓት ከኣ ፍቕርን ለውሃትን እቶም ሚስዮናውያን ብጽቱ ረኸበ። ንእኡ ብምርኣይ እቲ ንምድሪ ሓበሻ ዝነበሮም ጸሎትን ተገዳስነትን ፍረ ኸም ዝፈረየ ተረድኡ።

እቲ ቤት ትምህርቲ ይምስጦ ነበረ። ምስኡ ኣብ ዮሃንሱንድ ብዙሓት ኣፍሪቃውያን ነይሮም። ገለ ኻብዚኣቶምውን ደቂ ዓዱ እዮም፡ ማርቆስ ግርማይ፡ ሃይለሚካኤል ኪዳኑን ናትናኤል ጂጎን። እንሓንሳእ ካልኦት ተመሃሮ ኸሰብኩን ከገልግሉን እንከሎዉ የሰንዮም ነበረ። ሓደ ምሽት ኣብ ድሮትኒንግሆልም ዚብሃል ህንጻ ናይ ጸሎት ግዜ ነበሮም። ተወልደ ብዛዕባ ዓዱ ኸዛረብ ተዓደመ። ሸዑ ኻብ ዝመጽእ ነዊሕ ኣይገበረን ነይሩ። ንጃንቋ ሸወደንውን ብዙሕ ኣይመለኸን፡ ብዙሓት ካብቶም ህዝቡውን ኣይፈልጦምን ነበረ።

ኣብቲ ኣኼባ ብዙሓት ውሩያት ሰብኡትን ኣንስትን ንቃል እግዚአብሔርን ዛንታ ተወልደን ኪሰምዑ መጹ። ሓንቲ ኻብተን ኣንስቲ ምስ ተንስኡት፡ ኹሉ እቲ ህዝቡውን ተንስኡ። ተወልደ ኸኣ ኪወጹ ዝደለዩ መሰልዎ ኻብ ኮፍ መበሊኡ ብድድ በለ። እታ መጀመርያ ዝተንሰኣት ሰበይቲ ናብኡ ቐሪባ

ኢዱ ሓዘቶ፡ <ሓደ መዓልቲ ናብ ገዛይ ምጻእ ኢኻ> ኢላ ዓደመቶ። ተወልደ ግን፡ <ክመጽእ እየ፡ ግን ገዛኺ ኣበይ ምዃኑ ኣይፈልጠን እየ> በላ። ኣብ ጎኑ ዝነበረ ብጻዩ ኸኣ ንተወልደ ብኸዳኑ እናወጠጠ ምልክት ይህቦ ነበረ። እታ ሰበይቲ ፍቐኽ እናበለት፡ <ደሓን እዞም ብጻትካ ገዛይ ይፈልጥዎ እየም> ኢላ ኣመተትሉ። ጸኒሑ ተወልደ እታ ዝተዛረቦቶ ሰበይቲ ንግስቲ ሰፍያ ምዃና ፈለጠ። መን ምዃና ኣቐዲሙ ብዘይምፍላጡ ኸኣ ጎሃየ።

ሓደ መዓልቲ ኻብ ዓዱ ደብዳቤ መጻቶ። እታ ደብዳቤ ናይ ሓዉ ሞት እተርድእ እያ ነይራ። ኣብቲ ግዜቲ ኣብ ሽወደን ምንባሩውን ኣይዘከርን። ጸጉሩ እናነጻዩ ኣእወየ። ኩሎም እቶም ተመሃሮ፡ መምህራን፡ ቤተሰቦምን እተን ኣብ ክሸነ ዚሰርሓ ደቂ ኣንስትዮን እንታይ ተረኽቦ ኢሎም እናጎሃዩ ወጹ። ሃንደበትዶ ተወልደ ተጸሊሉ? ኢሎም ሰንበዱ። ኣይኮነን። እቲ ንሱ ዝገበሮስ እቲ ናይ ሓቂ ወዲ ሓበሻ ቐረብኡ ሰብ ምስ ዚሞቶ ንሂኡ ዚገልጸሉ መገዲ እዩ።

ኣብ ዮሃንሱንድ ዝነበረ ናይ ኣመሃህራ ቋንቋ ኣገባብ <ማስተር ሲስተም> ዚብሃል እዩ ነይሩ። ተወልደ በዚ መገድዚ እዩ ቋንቋ ጥልያን ተማሂሩ። ኣብቲ ግዜዚ ደብዳቤ ኸምጻእ ናብቲ ናይ ሚስቱን ቤት ጽሕፈት ከደ። እቲ ቤት ጽሕፈት ኣብ <ማስተር ሳሙኤል> ዚብሃል ጎደና እዩ ዚርከብ። ተወልደ ነቲ መገዲ ገና ኣየጸነዎን ነበረ። ጎደናታት እናፈተሽ ኸኣ ኪኸይድ ጀመረ። ኣብ መወዳእትኡ ሓደ ፖሊስ ረኸበ። ነቲ ፖሊስ ከኣ <ማስተር ሲስተም> ዚብሃል ጎደና ኣበይ እዩ ኢሉ ሓተቶ። እቲ ስም ጎደና <ማስተር ሳሙኤል> ምዃኑ ፈጸሙ ረሲዕዎ እዩ። እቲ ፖሊስ ካበይ ከም ዝመጸን ናበይ ከም ዚኸይድን ሓተቶ። ምስ ነገሮ ኸኣ ናብቲ ዝደለዮ ኣድራሻ መርሖ።

ኣብ ምዕራባዊ ገማግም ሽወደን ካብ ጉተንበርግ ንሰሜን ሓደ ማርስትራንድ ዚብሃል መዘናግዲ ገማግም ባሕሪ ኣሎ። ተወልደ ሓደ መዓልቲ ምስቲ ሓለቕኡን ከም ኣቡኡን ዓርኩን ዝኾነ ቐሺ ኒንደር ናብቲ ቦታ ኸደ። ቐሺ ኒንደር ኣብቲ ቦታ ስብከት ከቐርብ እዩ። ተወልደ ብድሕሪ እቲ መድረኽ ኣብ መንበር ኮፍ ኢሉ ነበረ። እቲ ስብከት ኪጅምር እንከሎ ገለ ሰብኡት ናብቲ ኣዳራሽ ኣተዉ። ኩሉ እቲ ኣኼባ ተንሲኡ ኸኣዕ እቶም ኣጋይሽ ኣብ መንበርም ኮፍ ዚብሉ ተጸቦዩ። እቶም ኣጋይሽ ኣብ ጥቓ ተወልደ ኸፍ በሉ። ተወልደ ናይ መዝሙር መጽሓፍ ከም ዘይብሎም ኣስተብሃለ። ስለዚ ኸኣ ተንሲኡ እታ ናቲ ሃቦም። ድሕሪቲ ስብከት እቶም ሰብኡት ተንሲኡ፡ ክሳብ ዚኸዱ ኸኣ እቲ ህዝቢ ደው ኢሉ ኣፋነዎም። ተወልደ በዚ ተገረመ። ኣብቲ ደገ ኸኣ ናይ ሙዚቃ ጉጅለ ናይ ቤተ መንግስቲ መዝሙር ይዝምር ነበረ። ሽዑ ተወልደ እቲ ኣብ ጎኑ ኸፍ ኢሉ ዝነበረ እሞ ካብ ናይ መዝሙር መጽሓፍ ዝመረ ሰብ ዳግማዊ ንጉስ ኣስካር ምዃኑ ተረድኦ።

ኣብቲ <መጽሓፍ ዛንታ> ዚብሃል መዝገብ ተወልደ ብዛዕባ ናይ ህይወቱ ዕቤትውን ይጽሕፍ ነይሩ። ብ8 መጋቢት 1886 ከምዚ ኢሉ ጸሓፊ፡ <እመን ጥራይ>፡ መሊሱ ኸኣ፡ <ርእስኻ ቕበጽ፡ ሽዑ ናይቲ ክቡር የሱስ ሰላም ኪበዝሓልካ እዩ>። ብጻዩ ሃይለሚካኤል ናብ ዓዲ ምስ ተመልሰ፡ ተወልደውን ዓዱ ኸኣናፍቕ ጀመረ። ብ29 ጥቅምቲ 1886 ኣብ ናይ <መጽሓፍ ዛንታ> መዝገብ ኣብ ዝጸሓፎ መዘክር፡ <ኣብቲ ናይ ምሽት ጽምዖ እቲ ልኡም ድምጺ ጎይታ ኸምዚ እናበለ ሕሹኽ ይብለኒ፡ ተፍቅረኒዶ ኢኻ?> ይብል። ጸኒሑ ናብ ዓዱ ኸምለስ ግድኡ በጽሖ። ኣብ <መጽሓፍ ዛንታ> ዝጸሓፍ እታ ናይ መወዳእታ መዘክር ብ15 መጋቢት 1887 ዝተጸሕፈት እያ። ከምዚ ኸኣ ትብል፡ <ምሳኻ እየ እሞ ኣይትፍራህ>።

ብ7 መስከረም ናይቲ ዓመትቲ ኸኣ ኣብ ዓዱ ኸገልግል ርእሱ ወፊየ። ንዓርኩ ኸምዚ ኢሉ ጸሓፊ፡ <ካብ ዝፈትዎም ሰባት ክፈላለ ከመይ መሪር እዩ፡ ምፍልላይና ምናልባት ንሓዋሩ ኪኸውን ይኸእል።

እግዚአብሔር ጥራይ እዩ ዚፈልጥ። ሓደ ነገር ግን እፈልጥ፡ ሕጂ ገጸይ ናብቲ ዝፈትዎ ዓደይ ኣቕኒዐ ኣሎኹ።

Pastor Tewolde-Medhin Gebre-Medhin (1860-1930), a leading light in the history of the ECE. Here with his family. (source: Kenisha by Karl Johan Lundstrom/Ezra Gebremedhin)

ኣብ ዓዱ ኣብ ኣገልግሎት ኣምላኽን ሚስቱንን

ተወልደ ኹሉ ግዜ ምስ ምድሩ ፍቕሪ ነበሮ። ኹሉ ሳዕ ናይ ሓቂ ሓበሻ እዩ። ናብ ዓዱ ምስ ተመልሰ፡ ነቲ እግዚአብሔር ኣብ መንጎ ኣሕዋቱ ዚህቦ ዕዮ ብናፍቕት ተጸበዩ። ነቶም ንነዊሕ እዋን ዝተፈልዮም ኣዲኡ፡ ሓብቱ ኣምላ፡ ካልኣት ኣዝማዱን ኣዕሩኹን ኪርእዮም ኣዝዩ ተሃወኹ።

ነቶም ኣብ ዮሃንሱንድ ዝነበሩ መምህራኑ ኣብ ዝጸሓፎ ደብዳቤ፡ ኣብ ወደብ ምጽዋዕ ብምውራድ ሓመድ ዓዱ ምስ ረገጸ ዝተሰምየ ስምዒት ኪግለጽ ዘይከኣል ከም ዝነበረ ሓበሮም። ብዙሕ ናይ ቍልዕነቱ ተዘክሮታት ተራእዮ፡ ነቲ በረኽቲ ኣኸራናት ዓዱ ምስ ረኣዩ ኸኣ ልቡ ሰፍሐ። ካብ ኣዲኡን ዓዱን ኣብ ዝተፈልዩሉ ዓመታት ዝረኣዩ ናይ እግዚአብሔር እሙንነትን ኣባታዊ ሓልዮትን ዘኪሩ ንብዓት ቋጸረ። ነዲኡ ኸይረኣዩ ግን ክልተ ዓመታት ሓለፈ።

ኣብተን ዘይነበረለን ኣርባዕተ ዓመታት በቲ ኣብ ናይ ምጽዋዕ ወደብን ኣብቲ ናይ እምኩሉ ናይ ሚስቱን ቦታን ዝኾነ ለውጢ ተገረመ። ናብቲ መካነ-መቓብር ከይዱ ኸኣ ኣብ መቓብር ገብረኣምላኽ ሓዉ ኣልቀሰ።

እቲ ናይ ተወልደ ዝግሞቐ ባህጊ ኣብ ዓዱ መንፈሳዊ ዕዮ ምጅማር እዩ ነይሩ። ብፍላይ ከኣ ኣብታ ናይ ኣቦኡ መደበር ዝነበረት ጸዓዘጋ። ምስ መጻ ግን ቅዱስ ጽሑፋት ንምትርጓምን ኣብ ማእከል ናይ ሕርጊጎ ህዝቢ ብርሃን ወንጌል ንምዝርጋሕን መሳርሕቲ ቐሺ ሮደን ኮይኑ እዩ ተመዲቡ። ኣብቲ ቦታ ኸኣ ብሉጽን ሕጉስን ዓያዪ ኾነ። ዳዊት ናብዚ ቦታ ኪኸይድ ኣይከኣለን። ዓሌት ዳዊትን እቶም ኣብ ሕርጊጎ ዝነበሩ ዓሌትን ናይ ደም ጽልኢ ስለ ዝነበሮም፡ ዳዊት ነቶም ህዝቢ ብዙሕ ፈርሆም። ስለዚ ኸኣ ተወልደ ነባሪ ሕርጊጎ ኾነ። ኣብዚ ቦታ ቐሺ ሮደንን ብዓልቲ ቤቶምን ናይ መጀመርያ ንእሽቶ ቤቶም መስሪቶም ነበሩ።

እዚ መደበርዚ ብ1887 እዩ ተጀሚሩ። ጥቓ እቲ ሓድሽ ናይ ጣልያን ዕርዲ እዩ ነይሩ። ሕርጊጎ ኣስታት ትሽዓተ ሽሕ ትግረ ዚዛረቡ ተቐማጦ ነበርዎ። ኣብ መንጎ እዚኣቶም እምበኣር ስድራ ቤት ሮደንን ተወልደን ናይቲ ናይ ሓቂ ኣምላኽ ፍልጠትን ናይ የሱስ ክርስቶስ ምድሓንን ኪዝርግሑ ይጽዕሩ ነበሩ። ኣብ ሕርጊጎ፡ ተወልደ ብጃንቋ ትግረ እታ ቐዳመይቲ ናይ ፊደልን ንባብን መጽሓፍ ኣዳለወ። ነታ ኣመቱ ስማ ንእሽቶ መርዓቱ ኸኣ ብሕዳር 1888 ናብቲ ቦታ ኣምጸኣ።

እንዓ ሮደን ኣብ ሕርጊጎ እንከሎዉ ብዙሕ ጊዜ ደቂ መንሳዕ ኪበጽሕዎም ይመጹ ነበሩ። ተወልደ ኸኣ ንገሊኣቶም ኣብ ገሉብ ተመሃራይ እንከሎ ስለ ዝፈልጦም ኣለለዮም። ንሳቶም ነቲ <ኣምላኽ ምስኡ ዝነበረ> ሰብኣይ ንሄደንስትሮም ከም ዚናፍቕዎ ይዛረቡ ነበሩ። ሓደ መዓልቲ እቲ ኣብ ናይ ኢጣልያውያን ዕርዲ ዝነበረ ናይ ጥይት መኽዘን ተቓጸለ። ግን እግዚኣብሄር ሓልይዎም፡ ሓደኳ ኣይተጎድኣን።

ምምላስ ናብ ገሉብ

ኢጣልያውያን ንከበሳ ምስ ተቐጸጸርዎ ድሕሪ ሓደ ዓመት፡ መገዲ ገሉብን መንሳዕን ከም ብሓድሽ ተኸፍተ። ኣብ ገሉብ ድማ እቲ ናይ ሚስቶን ኣባይቲ ኻልኣይ ጊዜ ተሃንጸ። ተወልደ ምስ ብዓልቲ ቤቱ ናብ ገሉብ ኣምርሐ። ንሱን ዳዊትን ካብ ገሉብ ካብ ዝሃድሙ ዓሰርተ ዓመታት ኮይኑ እዩ። ኣብቲ ናይ ገሉብ መንፈሳዊ ዕዮኡ ኸኣ ምስ ዳዊት ኣማኑኤል ብሓባር ኪዓዩ ጀመሩ። ዳዊት ንሓንቲ መኣዛ ስማ ዘመድ ተወልደ ተመርዕዩ ነበረ።

ኣብቲ ናይ እምኩሉ ቤት ማሕተም ሚስቶን ናይ መጽሓፍ ቅዱስ ክፍልታት ኪሕተሙ ጀመሩ። ንጉሆ ንጉሆ ተወልደ ብመልክዕ ሕቶን መልስን ዝቐረበ ናይ ሉተር ጽሑፋት ይትርጉም ነበረ። ድሕሪ ቐትሪ ኸኣ ብዛዕባ ኣምላኽን መድሓኒኡን ንሰባት ኪምስክር ይወጽእ። እቶም ዚምስክረሎም ነቲ ቓላቱ ኸም ዕሽነት ይሓስብዎ ነበሩ። ስድራቤት ሮደን ናብ ገሉብ ምስ መጹ እቲ ዕዮ መሊሱ ዓበዩ።

ተወልደ ካብ ሽወደን ምስ ተመልሰ፡ ንገሉ ኻብቲ ኣብ ወጻኢ ሃገር ዘጥረዮ ናይ ምቕት ልማዳት ኪገድፎ ነይርዎ። ምኽንያቱ ኣብ ዓዲ ዝነበረ መንባብሮ መሰረታዊ ነገራት ጥራይ ዝሓዘ እዩ። ብዙሕ ከይጸንሐ ንንል ቀሺ ዘራጽዮን ሙሴ ዝኾነት ኣመቱ ተመርዓዎ። እዚ ብ1888 ኮነ። ንሳ ኣብ እምኩሉ ቤት ትምህርቲ ኣዋልድ ተኸታቲላ ነይራ። ናብራ ሽወደን ግን ዘይትፈልጥ ስለ ዝኾነት ንድሌታት ተወልደ ኸተማልእ ቀሊል ኣይነበረን። ናብ ቤተ-ክርስትያን ኪኸዱ እንከሎዉ፡ ንሱ ምስኡ ኣብ ጎኑ ኸትከይድ ይደልዩ። ንሳ ግን ትሓፍርዎ ደድሕራኡ ትኸይድ። በይኖም እንተ ዘይኮይኖም ከኣ ኣፋ ኣይትኸፍትን። ኣብ መኣዲውን፡ ተወልደ ኣብ ጎኑ ኾፍ ኢላ ብፎርኬታ (ሻኳ) ኸትበልዕ ይደሊ። ኣመቱ ግን ኣብቲ ጥቓ ሞሶብ ኣብ ድኳ ኾፍ ኢላ ኻብቲ ጸሕሊ እናጸብሓትሉ ብኣእዳዎ ኸትበልዕ

ትመርጽ። እዚ አገባብ አንስቲ ሓበሻ እዩ። አመቱ እቲ ተወልደ ዚደልዮ ምግባር ኣበዮት። ንሱ ኸኣ ብሓርቓት በትሪ ወስ በላ። ንሳ ድማ ናብቲ ጫካ ሃደመት። ምሉእ መዓልቲ ተሓቢኦ ወዓለት። እቶም ኣብቲ መደበር ሚስቶን ዝነበሩ ህዝቢ ኸኣ ኪደልይዎ ወዓሉ። ምሽት ባዕላ ናብ ገዝኦ ተመልሰት። ምስ መሰዮ ኣብቲ በረኻ በይንኻ ምዃን ሓደገኛ እዩ። ምኽንያቱ ኣንበሳን ነብርን ዚበልዕዎ ደልዮም ይኸሉ እዮም። ተወልደ ንሰበይቱ ኸም ባህርያ ኪኸዳ ኸም ዘሎዎ ተረድኦ። እዚ ኸኣ ንኸልቲኦም ዘቃዱ ኾነ።

ቀስ እናበለት ግን አመቱ ኸምቲ ተወልደ ዚምነዮ አገባብ ኪትገብር ጀመረት። ቤቶም ከኣ ካብ ናይ ካልኦት ደቂ ዓዲ ዝጠዓመት ኮነት። በብቐሩብ ተወልደ ንቤቱ ዚኾነ መናብር፣ ጣውላ፣ ንመጻሕፍቱ ዚኾነ ከብሕታት፣ ፋኑስን ካልኦት ብዙሓት ነገራትን ኣጥረዮ። ገሊጻም ካብ ናይ ዕንጻይቲ ሳናዱቕ ዝተሰርሐ ተራ ነገራት እዮም ነይሮም። አመቱ ግን ብውሕልነት ትጥቀመሎም ነበረት። ዳዊትውን ንቤቱ ብዙሕ ኣቕሑ ኣጥረዮ። ነቶም ኣብ ገለብ ዝነበሩ ወንጌላውያን ኣመንቲ ኣብ ኣባይቶም ምብጻሕ ዘሐጉስ እዩ ነይሩ። ኣባይቶም ጽፉፍን ስሩዕን እዩ። እተን ኣንስቲ ኸኣ ጽሩያትን ጽቡቕ ዚኸደናን እዩን። ከምዚ ኢሊንውን ንወይዘሮ ሮደን ይበጽሓኦ ነበራ።

ሓደ መዓልቲ ተወልደ ወንጌል ኪሰብኽ ናብ ሓንቲ ኻብተን ኣብቲ ኸባቢ ዘሎዎ ቅሽታት ከደ። ካብቶም ናይ ትምህርቲ ሰንበት ዓበይቲ ተመሃሮ ኸኣ ሓደ መሪሕዎ ኸደ። ከይመሰዮ ኸምሉሱ መደቡ። ግናኸ ዝናብ ዓገቶም። ዝናብ ምስ ኣቋረጸ፣ ተወልደ ናብቲ ጎደቦ ዓዲ ኸይዱ ኸሓድር ሓሰበ። ግናኸ እታ ለቕትኦም ጥራያ እያ ነይራ። ስለዚ ኸኣ ተወልደ ንድራርም ዚኾኖም ሃድን ኪሃድን ፈተነ። ምጭማት ዘይክእል ስለ ዝነበረ ግን ሹድሽተ ግዜ ተኩሱ ኣይኮነሉን። ተስፋ ኸኣ ቆረጸ፣ እቲ ወዲ ግን መሊሱ ኸኩፍትን መዓዶ። ተወልደ፣ እቲ መትሓዝ ጥይት ዝናር ስለ ዝተወድኦ ዕድል ኣይገበርናን በለ። እቲ ወዲ ግን ካልእ ፈተነ ኸገብር ተማሕጸኖ። መሊሶም ከኣ ዓቢ መገሰ ዛግራ ረኸቡ። ተወልደ ኸም ብሓድሽ ፈተነ እሞ ብሓንቲ ጨመተ ኸልተ ዛግራ ቐተለ። ንድሕሪኡ ግልጽ እንተ በለ እቲ ወዲ ኢዱ ኣልዒሉ ንሰማይ ገጹ ኣንቃዕሪሩ ጸንሐ። ተወልደ ድማ <እንታይ ደኣ ትገብር ኣሎኻ?> በለ። እቲ ወዲ <ክጽሊ እየ ጸኒሐ> በለ። <እንታይ ኢልካ ደኣ ጸሊኻ?> ኢሉ ሓተቶ። < ጎይታ የሱስ ድራርና ሃበና ኢላ ጸልየ> በለ እቲ ወዲ።

እዚ ፍጻመዚ ንእምነት ተወልደ ኣበራብሮ። ኣብታ ቅሽት ምስ በጽሑ፣ ተወልደ ነቶም ህዝቢ ብዛዕባ እቲ ኻብ ሰማይ ዚወርድ እንጌራ ህይወት ነገሮም። ድኻምን ሻቕሎትን ኣይተሰምዖን። ኣብ ዙርያ ዚነድድ ሓዊ ኸቢቦም፣ ነቶም ህዝቢ ብዛዕባ እቲ ኣብ ነፍሱ-ወከፍ ናይ ህይወት ጭንቂ እግዚኣብሄር ንደቁ ዘሎዎ ሓልዮት መሃሮም።

ተወልደ ኣርባዕተ ደቂ ነይሮም። ንሳቶም ይስሃቅ፣ ርግቡ፣ ኤልሳቤጥን ኤፍሬምን ይብሃሉ። ኹሉ ሳዕ ብዛዕባቲ ኣብ ናይ ቆልዑ መጽሄት ዘንበቦ የዘንትወሎም። እቲ ስእልታት ድማ ይገልጸሎም። መጽሄት ብፖስጣ ኻብ ሸወደን ይመጸ ነበረ። ነቶም ቆልዑ ኹሉ ነገር ትንግርቲ እዩ። ዓበይቲ ኣባይቲ፣ ባቡራት፣ ጽቡቕ ዝተኸድኑ ቆልዑ ሸወደን፣ ውርጭን በረድን ርእዮም ኣይፈልጡንዮም። ከምኡ ድማ ኣእጋር ፈረስ ዚመስል ናይ ሓጺን ሳእንታት ገይሮም ኣብ ማይ ዚጉዓዙ ህዝቢ ኣይለመዱን። ነም ቆልዑ ኹሉ ትርኢት ጋሻ ነገር እዩ። ተወልደ ግን ጽቡቕ ጌርካ ንሱብ ንምርዳእ ኣዝዮ ኸኢላ ነበረ።

ሓደ መዓልቲ ብዛዕባ ንቆልዑ ኸሕልዉ ኻብ ኣምላኽ ዚለኦኹ መላእኽቲ ኣንበበ። እዞም መላእኽቲ እቶም ቆልዑ ሰናይ እንተ ገበሩ ዚሕጎሱ፣ እቶም ቆልዑ ኸፉእ እንተ ገበሩ ኸኣ ዚነበዑ እዮም። ተወልደ ኣብ ቤት ትምህርቲ ሰንበት እዚ ዛንታ ኣዘንተዎ። ድሕሪ ገለ ግዜ ንሉ ኤልሳቤጥ ኣብ

ትምህርቲ ጽቡቕ ነጥቢ ኣምጸኡት እሞ፡ <ንፍዕቲ ንል ኢኺ> በላ። ንሳ ኸኣ እናሰሓቐት፡ <ኣቦይ እሞ ሕጂ እቶም መላእኽቲ ተሓገሶምዶ?> በለቶ።

ኣብቲ ግዜቲ ተወልደ ኣብ ቤት ትምህርቲ ኣወዳት ገለብ ይምህር ነበረ። ንጉሆ ንግሆ ስርሑ ምምሃር ነበረ። ድሕሪ ቐትሪ ከኣ ምስ ቀሺ ሮደን፡ ዳዊትን ብዙሓት ካልኦትን ሓድሽ ኪዳን ናብ ትግረ ይትርጉም። ተወልደ ነቶም ዝፈልጦም ብዙሓት ቋንቋታት ኣብ ዕዮኡ ይጥቀሙሎም ነበረ። ኩሉ ሳዕ ከኣ ፍልጠት ኪድልብ ይጽዕር ስለ ዝነበረ፡ ብዙሓት ቋንቋታት ኪዛረብን ከንብብን ከኣለ።

ኣመቱ ንፍዕቲ ናይ ገዛ ሰበይቲ እያ ዝነበረት። ቦታ ኻብ ሃስኳርና ሽወደን ዝመጸት ሰፋይት መኪና ኸዳን ደቃ ትሰፊ። ወሓለ ሰራሒት ጸብሒ ኸኣ እያ። ጥዑም እንጌራ ትሰንክት እሞ፡ ቃተኛ ትሰርሕ። እዚ ንጉሆ ገዝኣ እንተ ኸድካ እትቐርበልካ ዘወናውን መስተንግዶ እዩ። ንሳ ጸባ ሒዙ እንተ መጸ ጠሰሚ ምእንቲ ኸተውጽእ ናብ ዓቢ መሕቆኒ ትግልብጦ። ግዜኡ ምስ ኣኸለ ኸኣ ትኸልሶ።

ሓደ ምሽት ተወልደን ኣመቱን ድራሮም ይበልዑ ነበሩ። ኣብቲ ጣውላ ድማ መብራህቲ ትበርህ። እቶም ኣርባዕተ ደቆም ከኣ ኣብቲ ጥቓ ኣፍደገ ኣብ ዙርያ ሞሶብ ኣብ ዱኳ ኸፍ ኢሎም ነበሩ። ወርሒውን ደሚቓ ተበርህ ነበረት። እናሰሓቐ ኸኣ ይበልዑ። ሃንደበት እታ ንእሽቶ ጸዕዳ ድሙኡም እናጎዮት ኣተወት። ብትሕቲ እቲ ተወልደን ኣመቱን ዚበልዑሉ ዝነበሩ ጣውላ ሓሊፋ ትሕቲ ዓራት ተሓብኡት። ድሕሪዚ ሓደ ዓቢ ነብሪ ኣተወ። እተን ዝሓንገሩ ኣዲንቱ ነቶም ቆልዑ ኸይረኣዩ፡ ነታ ዝሃደመት ድሙ የናድያ ነበራ። እቲ ነብሪ ትሕቲ ዓራት ኣተወ፡ ነታ ድሙ ኸኣ ዓትዓታ፡ ነቶም ቆልዑ ረገጹ ኸኣ ቦታ ዝመጸ ወጸ። እቶም ቆልዑ ልክዕ ከምቶም ወለደም ከይተንቀሳቐሱ ትንፋሶም ሓቢኦም ኮፍ ኢሎም ነበሩ። እቲ ነብሪ ምስታ ግዳዩ ድሙ ናብቲ ጸልማት ምስ ተሰወረ፡ ነፍሱ ወከሮም ካብቲ ምፍዛዞም ተበራብሩ። <መልኣኽ እግዚኣብሄር ምሳና ኾይኑ ተኸላኸሉልና> በለ ተወልደ። ስለዚ እዩ ኸኣ እቲ ነብሪ ነታ ድሙ እምበር ነቶም ቆልዑ ዘይረኣዩም። ኤልሳቤጥ ካብ ፍርሂ ዝተላዕለ ምሉእ ለይቲ ኸትበኪ ሓደረት፡ ኪትድቅስ ኣይከኣለትን። <ብእግሩ እኮ እዩ ረገጹኒ። መልኣኽ እግዚኣብሄር ኢዱ ኣብ ኣዲንቱ ኣንቢሩ ስለ ዝሰወሮ እዩ ዘይረኣዩኒ> በለት። ብሓቂ እዚ ናይቲ ተወልደ ብዙሕ ሳዕ ዘስተማቐሮ እሙንነትን ሓልዮትን እግዚኣብሄር ሓድሽ መረጋገጹ እዩ።

ተወልደ ናብታ ዝዓበየላ ዓዱ ናብ ጸዓዘጋ ኪኸይድ እንክሎ ነቶም ቆልዑ ተማለኦም። ኣብ ቤት ኣትዮም፡ ኮፍ በሉ ምስ ተባህሉ፡ እቶም ቆልዑ ዙርያኦም እናረኣዩ ሕፍረት ሓዞም፡ <ኣብ ምንታይ ኮፍ ክንብል?> ኢሎም ሓተቱ። ኩሉ ሰብ በቲ ሕቶኦም ሰሓቐ። እቶም ቆልዑ ኣብ መንበር ኮፍ ምባል እዮም ለሚደም፡ ኣብ ጸዓዘጋ ግን እቲ ኾፍ መበሊ ማእሲ ወይ ተንኮቦት እዩ።

ምሕላብ ኣብ እትበሃል ቍሸት፡ ደክቶር (ሓኪም) ሳንድስትሮም ብምዱባት መዓልታት ሕሙማት ይቐበል ነበረ። ሓደ እዋን ግን ተኸልከለ። ኣብ ክንዳኡስ ተወልደ ኸሲሰኽ ከደ። ስብከቱ ውድእ ምስ ኣበለ፡ ሓደ ሰብኣይ ንሓንቲ ንል ዚኸውን ፈውሲ ደልዩ መጸ። እቲ ሰብኣይ ንተወልደ ኣምሪሩ ስለ ዝለመኖ፡ እቲ ደክቶር (ሓኪም) እንተ ዚህሉ ኸም ቡርጋ ኸህቦ ይኸእልዩ ዝበሎ ፈውሲ ሃሶ። ጽንሕ ኢሉ እቲ ሰብኣይ ተመልሰ እሞ፡ እታ ንል ነቲ ፈውሲ ምስ ወሰደት ኪትመውት ከም ዝቐረበት ነገሮ። ተወልደ ኣዝዩ ሰንበደ። ኣብ ምድሪ ወዲቐ ኸኣ ነዛ ሰበይቲ ኣድሕና እናበለ ናብ ኣምላኽ ኣእወዩ። ጥራይ ሕጂ እዛ ሰበይቲ ደሓን ትኹን እምበር፡ ድሕሪ ሕጂ ፈውሲ ዚበሃል ኣይህብን እዩ በለ። እግዚኣብሄር ጸሎቱ ሰሚዑ እታ ሰበይቲ ሓውያ።

The ordination of Tewolde-Medhin Gebre-Medhin in Asmara on new years day1909. From left Qeshi Zeratzion, Jonas Iwarson, Anders Svenson, Tewolde-Medhin Gebre-Medhin, Adolf Kolmodin (seated) Karl Winqvist, Olle Eriksson, and Marcos Girmay. (source: Kenisha by Karl Johan Lundstrom/Ezra Gebremedhin

ሓድሽ ኪዳን ተሐትመ

ሓድሽ ኪዳን ትግረ ንሕትመት ምስ ተዳለወ፡ ስድራቤታት ሮደንን ተወልደን ናብ ከበሳ መጹ። ኣብ ግዜ ምእራም እቲ ጽሑፋት ከኣ ኣብ ኣስመራ ተቐመጡ።

ብ1909 ሓደት መዓልታት ቅድሚ ሞት ዶክቶር ቪንኩቪስት ሓዲሽ ኪዳን ብትግርኛ ተሐተመ። ፕሮፌሶር ኮልሞዲን ናብ ኤርትራ ምስ መጸ ሽኣ ተወልደ ኣብታ ናይ ኣስመራ ቤተ-ክርስቲያን ቀሺ ሽይኑ ተቐብኡ። እቲ ቐዳማይ ብሚስጥናውያን ዝተቐብኡ ናይ ሓበሻ ቐሺ ድማ ኮነ። ነቶም ኣብታ መዓልቲ ኣብቲ ቤተ-ክርስቲያን ዝነበሩ ህዝቢ እታ መዓልቲ ፍልይትን ክብርትን ፍጻመ ነበረት። ናይ 1909 ናይ ሓድሽ ዓመት ቀዳመይቲ መዓልቲ እያ ሽኣ ነይራ።

ድሕሪ ሞት ዶክቶር ቪንኩቪስት ብ29 ታሕሳስ 1909 ተወልደ ናብ ሽወደን ሓንቲ ደብዳቤ ጽሑፉ

<ብዛዕባ ቋንቋ ትግርኛን ትርጉማቱን ገለ ክብል እደሊ። እቶም ኣርባዕተ ወንጌላት ክልተ ግዜ ተተርጉሞምን ተሓቲሞምን። እቲ ቐዳማይ ትርጉም ኣብ ትሕቲ ኣይዘንበርግ ብሓደ ማቴዎስ ዝተባህለ ኢትዮጵያዊ ደብተራ እዩ ተገይሩ። ብ1866 ከኣ ተሓቲሙ። እቲ ክልኣይ ትርጉም ብዶክቶር ቪንኩቪስት እናተመርሐ ብደቂ ዓድና ተኻይዱ። ብ1909 ከኣ ብቤት ማሕተም ሚስዮን ሸወደን ተሓቲሙ።

<ብዛዕባዎም ትርጉማት ክንብሎ ዘሎና እንተሎ ኹሉ ነገር ኣብ መጀመርያኡ ክቢድ ከም ዚመስል እዩ። ዶክቶር ቪንኩቪስትን ኣንን ኣብዚ ናይ መጨረሻ ትርጉም ዝነበረና ዕላማ እዚ ዚሰዕብ እዩ። ብዚከኣል መጠን ነቲ መበቆላዊ ግሪክ ናብ ላዛ ዘሎዎ ትግርኛ ምትርጓም እዩ ነይሩ። እዚ ድማ ብኣሰራርግ ቃላትን ምድላው ምሉእ ሓሳባትን እዩ። ብዘይካ ክልተ ብቋንቋ ትግርኛን ጣልያንኛን ዝተዳለዉ ዘይምሉእት መዝገበ ቃላት ክሳብ ሎሚ ግቡእ ሰዋሰው ወይ መዝገበ-ቃላት የብልናን። ስርዓት ከክልብሶ ኣሸጋሪ ኾይኑ ኣሎ። ክሳብ ሎሚ ኣይተዓወትናን ዘሎና። እቶም ነቐፍቲ ብዛዕባናን ዕዮናን ድላዮም ይብሉ ይኾኑ። እቲ መንፈስ ሓቂ ናብ ኹሉ ሓቂ ክመርሓና ናብ ኣምላኽ ጸሊና ኢና። ኣምላኽ ኣብ ዕዮና እሙናት ምኳን ጥራይ ከም ዚሓትት ተረዲእና ኣሎና። ኣሸጋሪ ዕማም እዩ ዘሎና። ግናኹ እግዚአብሄር ምሳና እዩ። ከም ተስፋኡ ከኣ መዓልቲ መዓልቲ ረዲኡና እዩ። ስለዚ ከኣ ብምሉእ ልብና ንእግዚአብሄር ነመስግኖ። ንሱ በይኑ እዩ ክብሪ፡ ምስጋናን ውዳሴን ዚግብኡ!

<ሕጂ እምበኣር ሓድሽ ኪዳን ብምሉኡ ኣብ ልሳንና ረኺብናዮ፡ ተዋሂቡና ኣሎ። እዚ እግዚአብሄር ዝገበሮ እዩ፡ ኣብ ኣዲንትና ከኣ ግሩም እዩ። እቲ ናይ ወንጌል ማይ ብሑቕ ኣባናን ኣብ ምድርናን ዕዮኡ ከኢገብር ኣምላኽ ፍቓዱ ይኹን>።

ተወልደመድህን፡ 29 ታሕሳስ 1909

ተወልደን ቆልዑን

ኣኼባ ኣብ ዚግበረሉ እዋን፡ ንቆልዑ ዚኸውን ፍሉይ መደብ ይዳሎ ነይሩ። ኣብኡ ነቶም ቆልዑ ዚዛረቦም ተወልደ እዩ። ሓደ እዋን ኣብ ከምዚ መደብ ሓደ ንእሽቶ ወዲ ፍሕትሕት ኪብል ጸኒሑ ተንሲኡ ወጸ። ተወልደ ጸኒሑ ስለ ምንታይ ከም ዝወጸ ነቲ ወዲ ሓተቶ። ወዮ ወዲ፡ ኣብ ግራት ዘርኢ ዘሪኡ ከም ዝነበረን ማይ ከስቲ ከም ዝኸደን ገለጸ። (እቲ ሓቂ ግን እቲ ወዲ ኣብ ናይ ዕንባባ ባዞ ስገም እዩ ዘሪኡ ነይሩ።) እቶም ካልኦት ቆልዑ ኣብ ዙርያኦም ደው ኢሎም ይጽብዩ ነበሩ። እቲ ወዲ ከኣወት ኣኼባ ገዲፉ ስለ ዝኸደ መቐጻዕቲ እንታይ ከም ዚኸውን ኪሰምዑ ተገንጥዮም ነበሩ።

ተወልደ ምስላ ዘራኢ ከኢገብሮም ነቲ ኣጋጣሚ ተጠቐመሉ። እቶም ኣቐዲሞም ብህድኣት ስብከቱ ዚሰምዑ ዝነበሩ ቆልዑ ሕጂ ዝያዳ ሃዲኦም። የሱስውን ምስላታት ይዛረብ ከም ዝነበረ ፈለጡ። ንሱ የሱስ ልክዕ ከም ኩልና እዩ በሎም። <ህዝቢ ኣብ ዙርያኡ ምስ ተኣከቡ፡ ኪዛረብ ኣይከኣለን። ምክንያቱ ንኹሎም ኪርእዮም ስለ ዘይከኣለ። ስለዚ ናብ ጃልባ ደየቡ፡ ካብቲ ገምገም ከኣ ቁሩብ ርሕቐ ባለ። እቶም ህዝቢ ግን ኣብቲ ደንደስ ኮይኖም ይሰምዕዎ ነበሩ>።

እዞም ቆልዑ ጃልባ ርእዮምዶ ይፈልጡ? ብዘይካ ኣብ ስእሊ ሓደኳ ክብኣቶም ጃልባ ዝረኣዩ ኣይነበሮምን። ስለዚ ተወልደ ጃልባ ከመይ ጌርካ ከም እትቐዘፍ ገለጸሎም። እቶም ቆልዑ ዝያዳ ከኣ ስምዑ ደለዩ። ተወልደ ከኣ ድሕሪ ቐትሪ ከም ዚቐጽለሎም ተመባጸዐ። ተወልደ ይኹን እቶም

ቆልዑ ነቲ መቐጻጸብ ረሲያምዎ። ተወልደ ኻብቶም ናይ የሱስ ምስላታት ብዙሕ ኪነግሮም እንከሎ ኣዝዮም ይሕጎሱ ነበሩ።

ብዛዕባቲ ኣብዛ ዓለም ዝነበረ፡ ነዲኡ ዝሓለየላ፡ ንድኻታት ዚሕግዝ፡ ንእኩያት ሰባት ይቐረ ዚብል የሱስ ኪነግሮም እንከሎ ጽን ይብሉ ነበሩ። እዞም ቆልዑ ጥራይ ኣይኮነን ነቲ ኣዶ ዚብልዎ ተወልደ ዘፍቅርዎ ዝነበሩ። ኣብ ሽወደን እንከሎውን ተወልደ ብቐልዑ ኣዝዮ ፍቱው ነበረ።

ሓደ ግዜ ተወልደ ኣብ ናይ ቫስተራስ ኣዳራሽ ለተራዊት ሚሰዮን ይሰብኽ ነበረ። እቲ ኣዳራሽ ብህዝቢ መሊኡ እዩ። እቶም ህዝቢ ሓደ ጸሊም ሰባኽ ብጽሩይ ቋንቋ ሽወደን ኪሰብኽ ኪሰምዕዎ ተገወኹ። ካብቲ መድረኽ ምስ ወረደ ብሰንኪ እቶም ሰላም ኪብልዎ ዝደለዩ ህዝቢ ኸንቀሳቐስ ኣይከኣለን። ኣብ መንጎ ሓንቲ ቐልዓ ዋዕዋዕ ዚብል ድምጺ ኣስመዐት፡ <ከመይ ኣሎኹም ኣቦይ ተወልደ?> ትብል ነበረት። ተወልደውን ርእሱ ኣልዒሉ፡ <መን እዩ ብቐንቋይ ዚዛረብ ዘሎ?> እናበለ ኸደሊ ጀመረ። እታ ቐልዓ ንል ሚሰዮናውያን እያ ነይራ። ወለዳ ኻብ ኤርትራ ብኣቦይ ተወልደ ደሃይ ልኪኹም እንተ ኹኑ ኢላ እያ ትሓትት ነይራ። ምእንቲ ኸይርስዎ ኸኣ ናብ ዓዲ ምስ ተመልሰ ደሃይ ኪህበላ ኣብቲ መዘከሪ መጽሓፍ ሰላምታኣ ጸሓፊት። ክልቲኦም ትግርኛ ኸዛረቡ እንከሎዉ ኹሉ እቲ ህዝቢ ይዕዘቦም ነበረ።

ተወልደ ናብ ሽወደን ኣብ ካልእ ኣጋጣሚ ኣብ ዝተመልሰሉ ግዜ፡ ኣብ ሓደ ኣጋጣሚ ብባቡር ይጉዓዝ ነይሩ። ኣብቲ ዝነበሮ ኸፍሊ ባቡር ከኣ ክልተ ሰባት ነይሮም። እዞም ሰባት እዚ ጸሊም ነቲ ዘረባና ኣይፈልጦንዩ ስለ ዝበሉ ዓው ኢሎም የላግጹሉ ነበሩ። ጸኒሑ ተወልደ ቦቲ ደስ ዘብል ፍሽኽታኡ ገጹ ናብኣቶም መለሰ። ከምዚ ኸኣ በሎም፡ <ኣቲም ክቡራት፡ ከይሰማዕኩኹም ክትጸርፉኒ እንተ ደኣ ደሊኹም፡ ሽወደንኛ፡ ጀርመን፡ እንግሊዝ፡ ጣልያንኛ፡ ግሪኽ፡ እብራይስጢ፡ ግእዝ፡ ኣምሓርኛ፡ ትግርኛ ወይ ዓረብ ኣይትጠቐሙ።>

Rev. Tewolde Medhin Gebre Medhin in pastoral dress

እዚ ኹሉ ናይ ቋንቋታት ክእለቱ ነቲ ሚስዮናዊ ዕዮ ሃብቲ እዩ ዝነበረ። ኣብ ዓይኒ ናይ ምድሩ ኻህናትን ገዛእትንውን ክብረቱ ኹብ ኣበሎ።

ኣብ ስቶክሆልም ሓንቲ ሰበይቲ ድራር ዓደመቶ። ፍሉይ ኣኹብሮት ከተርእዮ ኢላ ኸኣ ድሕሪ መግቢ ዚኸውን ፍሉይ ዓይነት ምቁር ሕብስቲ (ኬክ) ኣስርሓትሉ። እቲ ምቁር ሕብስቲ ኣብ ላዕሊኡ ብቸኮላታ ዝተሸፈነ ነበረ። እታ ሰበይቲ ሓደ መብርሂ ሃበት፡ <እዚ ሕብስቲዚ ነቲ ኣብ መንጎና ጸዓዱን ከደሮትን ዘሎ ጽቡቕ ዝምድና ዘመልክት እዩ> በለት። ተወልደ ኸኣ ብግዲኡ ነቲ ንከደሮት ዘመልክት ሕብሪ ብላዕሊ ስለ ዝገበረቶ ፍሉይ ምስጋና ኣቕረበላ።

ተወልደ ኣብ መበቆል ዓዱ

ተወልደ ንፉዕ ናይ ቤተሰብ ኣቦ እዩ ነይሩ። ንደቁን ደቂ ደቁን ኣዝዩ ዘፍቅርን ብኹሉ ሓይሉ ዚሓልን ነበረ። ክልቲኦም ደቁ ኣብ በይሩት ኪመሃሩ ዕድል ረኺቦም። ተወልደ ብደቁ ሕቡን ነበረ፡ ከምዚ ድማ ኢሉ፡ <እቲ ዝበለጸ ሃብተይ ደቀይ እዮም፡ ንኣገልግሎት ኣምላኽ ድማ ወፍዮም እዮ።> ናታቶም ጽቡቕ ጥራይ ይሓሰብን ይደልን ነበረ።

በሊሕ ናይ ምዝካር ክእለት ነይርዎ። <ኣብ ዓድና ሓሙሽተ ወለዶታት ኣቦታተይ ካህናት እዮም። ኣቦይ ተቐቲሉ። ወዱ ምኳነይ ኣይርስዮን እዩ። ብዓይኒ ህዝቢ መምህራን ሓሶት፡ ከሓድቲ ወይ ዘይኣምኑ ኢና እንብሃል። ግናኸ ብትዕግስቲ ዕጫና ንጸውር> ይብል። ንሃገሩን ህዝቡን ብምሉእ ልቡ የፍቅር ነይሩ። ዋላ ኣብ ወጻኢ ሃገር ብምቕት እናነበረ ናፍቕት ነይርዎ።

ኣብ መወዳእታ ኣብታ መበቆል ዓዱ ሽማንጉስ ኪነብር ክኢሉ። ቀሊል ግን ኣይነበረን። እዚ ናይ ወንጌል ኣገልጋሊ ዝነበረ ሰብ መሬት ኪረክብ ብዙሕ ድፍረት ዚሓትት ጸዕሪ እዩ ነይሩ። ካብ ካህናትን ኣዝማዱን ተቓውሞ ኣጋጢምዎ። ገሊኡቶም ገዛ ኸሃንጹን ኪቕመጥን ፈጹሞ ዘይፈቕድሉ እዮም ነይሮም። ምኸንያቱ ንሱ ንኣምላኽ ዘሎዎ ኣቀራርባ ኻብቲ ልሙድ መገዲ ዝተፈልየ እዩ ስለ ዝበልዎ። ነዊሕ ናይ ቤት ፍርዲ ኸትዕ ተኻዪደ። ብዙሕ ባእሲ ኸኣ ሰዓበ። ኣብ መወዳእታኡ ግን ተወልደ ተዓወተ፡ ግሩም ቤት ከኣ ሃነጸ። ኣብዚ ቤትዚ ኾይኑ ምትርጓም ብሉይ ኪዳን ቀጸለ። ንሰበኻ በለዛ ኣብ ምምራሕ ከኣ ይተሓጋገዝ ነበረ። ንሰበኸቲ ወንጌል ከኣ ስልጠናታት ይህብ። እቲ ሰፊሕ ፍልጠቱ ዓቢ ኣስተዋጽኦ ነበሮ።

ቤቱ ምቹእ ነበረ። ሽሻይ ዝመልኦ ስለ ዝነበረ ኣጋይሽ ኣየቋርጹን ነበሩ። ደቅን ደቂ ደቅን ምስ ዓበይቲ ግዜ ኸሕልፉ ልሙድ እዩ። ጸባን ጥዑም መግብን ኹሉ ሳዕ ይርከብ ነበረ። እቶም ቆልዑ ኸኣ ብዙሕ መዓልታትን ሰሙናትን ኣብቲ ቤት የዕርፉን ይዘናግዑን። ተወልደን ብዓልቲ ቤቱን ምስ ደቆም ኪኾኑ ደስ ይብሎም ነበረ።

ከምኡ ድማ ኣብ ገረሚ ይእከቡ። ኣብዚ ቦታዚ ቐሺ ዘራጽዮንን ብዓልቲ ቤቶምን ሰፊሕ፡ ጽቡቕ ገዛ ነበሮም። እቶም ሰዶብ ጭሕሚ ዝነበሮም ጉልቡት ቐሺ ዘራጽዮን ኣብ ዓይም ኣዝዮም ሕፉር ሰብ ነበሩ። ህዝቢ ንምዕዶኦምን ስብከቶምን ብዓቢ ኣኹብሮት ይሰምዖ፡ ብዙሕ ግዜ ኸኣ ምኸሪ ይሓቶም። ዋላ ኣብ እርጋኖም ቐሺ ዘራጽዮን ዘይደኸሙ ኣገልጋሊ ነበሩ። ካብ ግዜ እምኩሉ ጀሚሮም ኣብ ዕዮ ወንጌል ዝተጸምዱ ሕያዎይን ህዱእን ሰብ ነይሮም።

ቀሺ ተወልደመድህን ብዙሓት ስሙያት ሰባት አዝማድ ነበርዎም። አብ ኤርትራ ብዙሓት ፈተውቲ ነይሮም። ካብ ፍሉጣት ካህናት ዝተወልዱ እዮም። ብሚስዮን አብ ዚግበሩ ናይ ወንጌል ምንቅስቃሳት ቀሺ ተወልደ ኸህልው ዓቢ ዕድል ነበረ። ብፍላይ ንሚስዮን ዚጸልኡ ራእሲ እንተሎዉ፡ ነቶም ዝተገፍዑ ወይ ዝተኣሰሩ ክርስትያናት ዘማልድሎም ቀሺ ተወልደመድህን እዮም። አብ ናይቶም ራእሲ ግዝአት ንመምህራን ዚኸውን መሬት ኪወሃብ ቀሺ ተወልደመድህን ይላዘቡ። ነቶም ራእሲ ዘገድስ ጉዳይ ፈሊጦም የዕልልዎም፡ ብሕጉስ መንፈስ ኪሰምዕዎም ምእንቲ ዘስሕቕ ዛንታታት ኪነግርዎም ተውህቦ ነበሮም።

ድሕሪ ገለ ዘዛኒ ዝርርብ፡ ቀሺ ተወልደ ቐስ እናበሉ ነቲ ዘምጽአም ጉዳይ የቕርቡ። በዓል ቀሺ ተወልደ መገደም ምስ ተመልሱ፡ እቶም ራእሲ በቲ ዘዕለልዎ ዕላል የስተንትኑ። እቲ ብኸምዚ ዝተዘርአ ዘርአ ኸመይ ከም ዚበቁል እግዚአብሄር ጥራይ እዩ ዚፈልጥ። አብ ዘልአለማዊ ህይወት ኪገሃድ እዩ።

ቀሺ ተወልደ አብ ሽማግሌ ጠቕሊሎም ኪነበሩ ኣይከኣሉን። ንግዚኡ አብ በለዛ ናይቲ ሰበኻ ተሓጋጋዚ ቐሺ ኸይኖም ኣገልገሉ። ብዙሕ ግዜ ኸአ ንዓየይቲ ወንጌል ዚኸውን ትምህርቲ ይህቡ ነበሩ። ንኸልተ ዓመታትውን ናይ ዓዲ ወግሪ ቐሺ ነይሮም። ጸጉሮም ጸዕድዩ፡ ድኻም ከአ ይረአዮም ነበረ። ንሳልሳይ ግዜ ናብ ሽወደን ከዱ። ብዙሕ ምጽንናዕ ከአ ረኸቡ። እቶም ሚስዮናውያን ብጸቶም ካብቲ ናይ ቀደም ንላዕሊ ዝበለጸ አፍቀርዎም። ቀሺ ተወልደ ኹሉ ሳዕ ዝተበርሆም፡ ሕወሰ፡ ሕጉስን ፍቱውን እዮም ዝነበሩ እሞ ኹሉ ሰብ ብእአም ይሰሓብ ነበረ። ሓደ ሰብ ከምዚ ኢሉ፡ <ምስ ቀሺ ተወልደ እንተ ጸናሕካ፡ ከየፍቀርካዮም ክትከይድ ኣይትኸእልን>።

ብኹሎም እቶም ናይ ሚስዮን አዕሩኹም ክብረትን ሞጎስን ረኸቡ። አብ ኹሉ ዝኸድዎ ኣኼባ በተን ዘብርሃ ኣዲንቶም፡ ሕጉስ ሃዋህው ይፈጥሩ። እዚ ኹሉ ኸይኑ ግን ነታ ቐሺቶም እዮም ዚፈትዉ። እታ ቐሺቶም ብትኪ ዲግ እትብል፡ ናይ ሳዕሪ አንዱ ዝነበርአ፡ ጎሓፍ ዝተኸመራ፡ እቶም ፍርቂ ነብሶም ክዳን ዘይብሎም ቆልዑ ዚጸወቱላን ንፋስ ድማ ነቲ ሓመኹሽቲ ንሰማይ ገጹ ከም ዓንድታት ዘዕርገላን መሊሱ አብ ልዕሊኣ ፋሕ ዘብሎን እያ። ቀሺ ተወልደ ነቲ ብዙሕ ግዜ እኸለ ዘይነበሮ ደረቕ ሓመኹሽታይ ሓመድ ዓደምን ነቶም ናይ ጥንቲ እምነቶም ኣኸሪሮም ዝሓዙ እሞ ቐሺ ተወልደ ዚነግርዎም መልእኽቲ መድሓኒና ዘይቅበሉ ህዝብን ዓቢ ፍቕሪ ነበሮም። ሓደ መዓልቲ ናይቶም ህዝቢ ተቓውሞ አተሓሳሳቢ ምስ ኮነ፡ <ክሳዕ ሓይልና ዚውዳእ ብግዚኡን ብዘይግዚኡን ክንሰብኽ ኢና> በሉ።

ካብ ሽወደን ናብ ዓደም እናተመልሱ አብ ሮማ ገለ መዓልታት ጸኒሖም። ናይ ቅዱስ ጳጥሮስ ቤተ-ክርስትያንን ቫቲካንን ኪርእዩ እዮም ደልዮም። ንኹሉ ኸፍልታት ምስ ረአይዎ ድማ አብ ሓንቲ ዕጽውቲ ማዕጸ በጽሑ። ናብቲ ሓላዊ ምልስ ኢሎም ድማ ነታ ኸፍሊ ኸርእይዎ ዚኸእሉ እንተ ኸይኖም ሓተትዎ። እቲ ሓላዊ ኸሓተሎም ምስ ከደ፡ ንሶም አብ ዙርያአም ምዕዛብ ቀጸሉ። እቲ ሓላዊ ምስ ሓደ ሓበሻ ኸመጽእ እንከሎ ኸአ ረአይዎ። ብዓል ስልጣን እዩ ዚኸውን ኢሎም ብምሕሳብ ከአ ኪሰግዱ ኣጸቢቐም ተጎምበሱ። እንተ ኣስተውዓሉ ግን አብ ቅድሚ ዓቢ መስትያት እዮም ደው ኢሎም ነይሮም። ንነብሶም ከአ ሰጊዶሙላ።

ሀይወት ኣብ መወዳእታ

ኣብ ናይ መወዳእታ ሒደት ዓመታቶም ቀሺ ተወልደመድህን ኣብ ዓዶም እዮም ተቐሚጦም። ኣብ ኣስመራ ሽኣ ምስ ቀሺ ሆልመር ኮይኖም ናይ ትግርኛ ብሉይ ኪዳን ይእርሙ ነበሩ። ኣብ ኣስመራ ንገለ መዓልታት ኪጸንሑ እንከሎዉ፡ እተን ኣብ ኣስመራ ዝነበራ ሽልተ ደቆም ይቐልበኦም ነበሩ። ናይ ሓደ ኻብ ደቅ ደቆም መርዓ ተመዲቡስ ዕንጸይቲ ስለ ዝተሳእነ፡ ብሕሱር ዋጋ ዕንጸይቲ ኸዕድጉ ናብ ርሑቕ ሃገረ-ሰብ ከዱ። ዕንጸይቲ ዓዲጎም ከኣ ብባቡር ለኣኸዎ። እዚ ነቶም ዘፍቅርዎም ዝገበርዎ ናይ መወዳእታ ኣገልግሎት እዩ ነይሩ። ኣብዚ መገሻኦም ጉንፋዕ ሓመሙ። ምስ ተመልሱ ሽኣ ዓራት ሓዙ። ሓኪም መርመሮም፡ ግናኸ ብፈውሲ ኸሓውዩ ኣይተኻእለን።

ኣብ ሓጺር ግዜ ናብ ጎይታኦም ከም ዚኸዱ ተረድኦም። ቀሺ ኤቫርሶን ዝተባህሉ ሽወደናዊ ብዙሕ ሳዕ መጽሓፍ ቅዱስ ከንብቡሎምን ኪጽልዩሎምን ዕድል ረኸቡ። እታ ናይ መወዳእታ ሰዓት እንተ ቐረበት እኳ ቐሺ ተወልደ ግን ሀይወቶም ብርኡይ ይልምልም ነበረ። በቲ ንሓጥያትን ንበደልን ዝተዋህበ ናይ የሱስ ናይ ምድሓን ሞት ይጸናገዑ ነበሩ። ሓንቲ ዓርቢ ምሽት ኣዝዮም ደኸሎም እኳ እንተ ነበሩ፡ ቀልጥም ግን ኣየጥፍኡን። በታ ዝሰዓበት መዓልቲ ብህድኣት ዓረፉ።

ስነ-ስርዓት ቀብሮም ኣብቲ ናይ ኣስመራ ቤተ-ክርስቲያን ተኻየደ፡ ኣብቲ ናይ ወንጌላውያን ምእመናን መካነ-መቐብር ከኣ ተቐብሩ። ቀሺ ተወልደመድህን ብ1930 እዮም ዓሪፎም። በቲ ንሓጥኦን ብጸጋኡ ጥራይ ዘድሕን መድሓኒኦም ኣሚኖም መይቶም። ክሳዕ መቐብሮም ዘሰነይዎም ኣባላት ቤተ-ክርስቲያናዎምን ካልኦትን ተረኸቡ።

ቀሺ ተወልደመድህን ኣብ ምጅማር ዕዮኦም ከምዚ ኢሎም ጽሑፎም ነይሮም፡ <ብዘይ ፍርህን ውልውልን ኣብ ትሕቲ ዕላማ የሱስ ንቐም። ጎይታና እግዚኣብሄር ቀቕድሜና ይኸይድ፡ ምሳና እዩ፡ ይዋግኣልና ሽኣ። እቲ ዓወት ናትና እዩ>። ኣብ መወዳእታ ነዚ ምድራዊ ግዜኦምን ዕዮኦምን ንዕላማ የሱስ ብዓወት ዛዚሞም ተፋንዮም።

ሓቅዩ ቐሺ ተወልደመድህን ጌጋ ዘይሰኣኖም ሰብ ኣይነበሩን። ኣብ በበይኑ ኣጋጣሚታት ርኡይ ጌጋታት ገይሮም ይፈልጡ እዮም። ግናኸ ኹሉ ሰብ ብዓቢ ኣኸብሮት ጠመቶምን ብዙሕ እምነት ኣንበረሎምን። ብወጻእተኛታትን ደቂ ሃገርን ዝተፈትዉን ዝተናፈቑን ነበሩ።

ድሕሪ ሞት ቀሺ ተወልደመድህን፡ ወይዘሮ ኤልሲ ቪንኩቪስት ከምዚ ዚስዕብ ጽሑፊን፡ <ናይ ቀሺ ተወልደመድህን ዓቢ ኣበርክቶ ኣብ ኣገልግሎት ስነ-ጽሑፍ እዩ ነይሩ፡ ብፍላይ ከኣ ኣብ ተልእኾ ምትርጓም መጽሓፍ ቅዱስ። መጀመርያ ናብ ቋንቋ ትግረ፡ ዳሕራይ ከኣ ናብ ቋንቋ ትግርኛ። ብዘይካ እዞም ናይ ሓበሻ ቋንቋታት፡ ቀሺ ተወልደመድህን ቋንቋታት ኣምሓርኛን እቲ ናይ ስነ-መለኮት ቋንቋ ዝኾነ ግእዝን ኣጽርዮም ይዛረቡ። ኣብ ሽወደን ነቶም ጥንታውያን ቋንቋታት ኣዕሚቕም ፈለጥዎም። ናብ ዓዶም ምስ ተመልሱ ሽኣ ናይ ቋንቋታት እብራይስጥን ዓረብን ፍልጠቶም ወሰኹ። ኣብ ዘረባን ጽሑፍን ብቐሊሉ ቋንቋታት ሽወደንን ጣልያንኛን ይጥቀሙ ነበሩ። ናይ መጽሓፍ ቅዱስ መብርሂ መጻሕፍቲ (ኮመንተሪታት) ብቋንቋታት ጀርመንን እንግሊዝን ከጽገዑዎን ርእየዮም ኣሎኹ።

<ፍልጠቶም ዘየመዛዘን ሊቅነት ኣይነበረን፡ እቲ ትኩር ኣእምሮኦም ሓሳባት ዘደየብን ዘውርድን፡ ዘተሓሰርን ዘቐውምን እዩ ነይሩ። ክብድ ዝበለ ናይ መጽሓፍ ቅዱስ ጥቕሲ እንተ ኣጋጠሞም፡ እቲ ልክዕ ትርጉም ክሳዕ ዚረኸብዎ ኣይሕለሉን። ረቀቕቲ ዝኾኑ ተዛመድቲ ትርጉማትውን ፈልዮም ናይ ምፍላጥ ስምዒቶም ቅልጡፍ ነበረ። ናይ ጥቕሲ ብቐዕ ትርጉም ንኸረኽቡ ብርቱዕ ሓላፍነት

ይስምዶም። ነቲ ዝተኸወለ ትርጉም ዚገልጽ መብርሂ ንምርካብ ኣቋራጭ ምጥቃም ኣይደልዩን። ተራ መፍትሒ ምንዳይ ከም ዘይግባእ ከጠንቅቑ ኣንቲ ናይ ጣልያንኛ ምስላ ይጠቕሱ ነበሩ። <ትራዲቶሪ፡ ትራዲቶሪ> (ተርንሚ ጠላሚ)። ቀሺ ተወልደመድህን ዝነበሮም ብዙሕ ዝዓይነቲ ውህበታት ኣብ ኩሉ ናይ ስነ-ጽሑፍ ዕዮ ተደላዪ መተዓይይቲ ገበሮም። ምስ ብዙሕ ሞላ፡ ኣብቲ ንኸልተ ናይ ደቀብት ልሳናት ናብ ጽሑፋዊ ቋንቋታት ንምቕያርን ቃል እግዚአብሄር ናብ ሓፋሽ ንምዝርጋሕ መገዲ ንምክፋትን ዝተገብረ ጻዕሪ ኻብቶም ኣብ ቅድሚት ዚሰርዑ ጀመርቲ እዮም።>

ተ ፈ ጸ መ